The Journal of International Social Science Education

ISSN: 2146-6297 (Online) Dergi wepsayfası: https://www.dergipark.org.tr/en/pub/issej

Sosyal bilgiler dersi öğretim programı kazanımlarının (4., 5., 6. ve 7. Sınıflar) eğitim felsefesi ve eğitim teorileri açısından incelenmesi

Ali Ekber Gülersoy, Gizem Özbay, Gönül Yıldırım & Büşra Çetinkaya

Önerilen atıf: Gülersoy, A. E., Özbay, G., Yıldırım, G., Çetinkaya, B. (2021). Sosyal Bilgiler dersi öğretim programı kazanımlarının (4., 5., 6. Ve 7. Sınıflar) eğitim felsefesi ve eğitim teorileri açısından incelenmesi, *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 7(1), 151-199. DOI: 10.47615/issej.944834

Makale linki: https://doi.org/10.47615/issej.944834

© 2021 Yazar(lar). Baskılar ve izinler: Yazarlar makalelerini USBED/Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisinde yayınladıktan sonra basılı olarak veya Birinci Baskı olarak çevrimiçi paylaşma iznine sahiptir.

USBED/Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi hakemli bir çevrimiçi dergidir. Bu makale araştırma, öğretim ve özel çalışmalar amacıyla kullanılabilir. Makalenin içeriğinden yanlızca yazarlar sorumludur Dergi makalelerin telif hakkına sahiptir. Yayıncı, araştırma materyalinin kullanımıyla bağlantılı veya doğrudan veya dolaylı olarak ortaya çıkan herhangi bir kayıp, işlem, talep veya masraf veya zarardan sorumlu tutulamaz.

Tüm yazarlardan, sunulan çalışmalarla ilgili olarak diğer kişi veya kuruluşlarla herhangi bir finansal, kişisel veya diğer ilişkiler dahil olmak üzere herhangi bir fiili veya potansiyel çıkar çatışmasını ifşa etmeleri istenir.

ULUSLARARASI SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ EĞİTİMİ
DERGİSİ 2021 CİLT.7, SAYI.1, 151–199
https://doi.org/10.47615/issej.944834

OPEN ACCESS Check for updates

Sosyal bilgiler dersi öğretim programi kazanimlarinin (4., 5., 6. ve 7. Sınıflar) eğitim felsefesi ve eğitim teorileri açisindan incelenmesi

Ali Ekber Gülersoy[1] Gizem Özbay[2] Gönül Yıldırım[2] Büşra Çetinkaya[2]

[1]Buca Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı, Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca, İzmir, 35380, Türkiye

[2]Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca, İzmir, 35380, Türkiye

ÖZ

Bu araştırmanın amacı 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı 4.,5.,6. ve 7. Sınıf ders programlarında yer alan 131 kazanımı, eğitim felsefeleri ve eğitim teorileri açısından irdelemektir. Literatür incelendiğinde eğitim felsefeleri ve teorileri açısından kazanımları birebir ele alan Sosyal Bilgiler de dahil olmak üzere diğer branşlarda bu ve benzeri çalışmalara ratlanmadığı görülmüştür. Bu çalışma ile alanyazındaki boşluğun giderilmesi ön görülmektedir. Araştırmada nitel araştırma deseni temel alınarak doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada veri kaynağı olarak, 2018 yılı ilkokul 4. sınıf ve ortaokul 5, 6 ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programları temel alınmıştır. Bu doğrultuda programlarda yer alan 131 kazanım; Pragmatizm, Varoluşçuluk, Natüralizm eğitim felsefeleri ve İlerlemecilik, Yeniden Kurmacılık, Esasicilik eğitim teorileriyle ilişkilendirilmiştir. Araştırma sonucunda 2018 programındaki kazanımların büyük çoğunluğunun Pragmatizm eğitim felsefesi ve İlerlemecilik eğitim kuramıyla ilişkili olduğu ortaya konmuştur. Bu çerçevede), kazanımlar diğer çağdaş eğitim felsefeleri (Varoluşçuluk, Natüralizm) ve çağdaş eğitim teorileri (Yeniden Kurmacılık) açısından yeniden yapılandırılabilir.

MAKALE TARİHİ
Geliş tarihi 29 Mayıs 2021
Kabul tarihi 19 Haziran 2021

ANAHTAR KELİMELER
Sosyal bilgiler eğitimi, eğitim felsefesi, eğitim teorileri, öğreim programı, kazanım

Makale Türü
Araştırma makalesi,

İLETİŞİM Ali Ekber GÜLERSOY gulersoy74@gmail.com

© 2021 Yazar(lar). Ali Ekber Gülersoy, Gizem Özbay, Gönül Yıldırım, Büşra Çetinkaya
Bu makale Creative Commons Attribution-NonCommercial License (http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0) koşulları altında dağıtılan ve ticari olmayan yeniden kullanıma izin veren, orijinal eserin uygun şekilde alıntılanması ve herhangi bir şekilde değiştirilmemesi, dönüştürülmemesi veya üzerine inşa edilmemesi koşuluyla herhangi bir ortamda dağıtılan ve çoğaltılan bir Açık Erişim makalesidir.

Giriş

Değişimin ve gelişimin hızlı yaşandığı küreselleşen dünyaya uyumlu ve etkin bireyler yetiştirmede Sosyal Bilgiler dersi önemli bir yer tutmaktadır. Sosyal bilgilerin ne olduğu ile ilgili birçok farklı tanımlar yapılmış, ancak amaç, içerik ve yöntemi hakkında bir uzlaşı sağlanamamıştır. 1970'li yıllara gelindiğinde fikir birliğine varılmaya çalışılmış olsa da yeni tanımlar ortaya çıkmaya devam etmiştir[1] (Wesley, 1964: 29). National Coincil For The Social Studies (NCSS), alanla ilgili yapılan farklı türdeki tanımların yarattığı ayrışmayı ortadan kaldırmak için alan uzmanları tarafından genel kabul görmüş bir tanımlama yapmıştır: "Sosyal bilgiler, sosyal ve beşerî bilimleri, vatandaşlık yeterliklerini geliştirmek amacıyla kaynaştıran bir çalışma alanıdır. Okul programı içinde Sosyal Bilgiler, antropoloji, arkeoloji, ekonomi, coğrafya, tarih, hukuk, felsefe, siyaset bilimi, psikoloji, din ve sosyolojinin yanı sıra beşerî bilimler, matematik ve doğa bilimlerinden kendine mal ettiği içerik üzerinde sistematik ve eşgüdümlü bir çalışma sağlar. Sosyal Bilgilerin öncelikli amacı, karşılıklı olarak birbirine bağlı bir dünyada, kültürel farklılıkları olan demokratik bir toplumda, genç insanlara bilgiye dayalı ve mantıklı karar alabilme yeteneklerini geliştirmede yardımcı olmaktır" (Savage ve Amstrong, 1996: 9; Öztürk, 2014: 4).

Sosyal Bilgilerin tanımında bu denli görüş ayrılığı olması, ülkelerin sosyoekonomik, politik, kültürel yapılarındaki farklılıklar yanında enformasyon teknolojilerine sahip olma ve kullanma kapasitelerine göre çeşitlilik göstermeleriyle ilgilidir. Bu gibi sebeplerle Sosyal Bilgiler öğretim programları ve ders kitapları farklı felsefi anlayışlarına göre biçimlendirilmiştir. Ülkeler kendi programlarında, özellikle dönemin politik atmosferinin etkilerine göre biçimlenen farklı felsefi anlayışlarına sahip olmuşlardır.

2018 Sosyal Bilgiler öğretim programında eğitimin temel amacı: "Eğitim sistemimizin temel amacı değerlerimiz ve yetkinliklerle bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip bireyler yetiştirmektir. Bilgi, beceri ve davranışlar öğretim programlarıyla kazandırılmaya çalışılırken değerlerimiz ve yetkinlikler bu bilgi, beceri ve davranışların arasındaki bütünlüğü kuran bağlantı ve ufuk işlevi görmektedir" şeklinde ifade edilmiştir (Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), 2018).

Sosyal Bilgilerin temelleri programdaki katkılarına göre şu şekilde sıralanabilir: sosyal, psikolojik, disipliner, tarihsel, felsefi. Bu kapsamda programın uygulamasına rehberlik eden bakış açısı, mantık, değerler ve inançlar, felsefi temeller olarak nitelendirilebilir (Michaelis, 1992: 2)

Öğretim programları, Türkiye'de Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nca geliştirilmektedir. "Nasıl bir insan istiyoruz?" bütün öğretim programlarının yanıt aradığı ortak sorudur (Turan ve Yıldırım, 2019: 44). Öğretim programlarının hazırlanmasına ışık tutan bu soru, sürekli değişen bir dünyada yaşıyor olmamız sebebiyle programların da sürekli kendisini güncelleme ihtiyacını doğurmaktadır.

---

[1] "Sosyal bilgiler, vatandaşlık eğitiminde öğretim amacı için sosyal bilimlerin ve beşerî bilimlerin bir birleşimidir" (Barr vd., 2013: 16). "Sosyal bilgiler, vatandaşlık eğitimi amacıyla insan ilişkilerine ilişkin deneyim ve bilgilerin bütünleştirilmesidir" (Barr vd., 1984: 6).

‘Öğretim programı’ kelimesinin sınıflandırılamayan doğası yıllar içinde birçok yoruma yol açmıştır. Kişiler felsefi inanışlarına bağlı olarak farklı yorumlar yapmışlardır: Öğretim programı; okulda ne öğretildiği, konular listesi, ders içerikleri, çalışma programı, öğretim materyalleri listesi, derslerin sıralanması, performans hedefleri listesi, çalışma planı, ekstra sınıf aktiviteleri, rehberlik ve kişiler arası ilişkiler de dâhil okulda var olan tüm süreçlerdir (Oliva, 1988: 5-6).

2005-2006 eğitim öğretim yılında uygulamaya konulan Sosyal Bilgiler Öğretim Programında problem çözme, işbirlikli öğrenme gibi becerilere ağırlık veren yapılandırmacı yaklaşım benimsenmiştir. Bu açıdan yapılandırmacı yaklaşıma göre hazırlanan ilk Sosyal Bilgiler Öğretim Programıdır. Söz konusu programda eski programın davranışçı anlayışından vazgeçilmiş, yapılandırmacı yaklaşımın özellikleri dikkate alınmıştır (Bilgili, 2019: 34).

Millî Eğitim Bakanlığı ilköğretim ve ortaöğretimde 2005-2006 öğretim yılından başlayarak uygulanmakta olan öğretim programlarını 2017’de kapsamlı bir şekilde güncellemiştir. Bu öğretim programlarından birisi de ilkokul-ortaokul Sosyal Bilgiler derslerine aittir. Yenilenen program ortaokul 5. sınıflardan başlayarak 2017-2018 öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlamıştır (Turan, 2018: 621).

2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında, 2005 programındaki yapılandırmacı yaklaşımdan hareketle öğrenci merkezli yaklaşım benimsenmeye devam edilmiştir. Program 7 öğrenme alanı, 131 kazanım[2] kapsamında oluşturulmuştur (MEB, 2018).

Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarına baktığımızda önceki programlar (1968, 1990, 1998) “yapma-ifade etme” şeklinde hedef davranış olarak hazırlanmışken, 2005 yılında uygulanmaya başlayan programda ise “yapar-ifade eder” şeklinde hedef kazanımlara yer verilmiştir.

2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında yer alan toplam 7 öğrenme alanında bulunan kazanımlar, 4. sınıf 33, 5.sınıf 33, 6. sınıf 34, 7. sınıf 31 olmak üzere toplam 131 adettir. Bilindiği gibi kazanımlar öğrenme alanının genel içeriği kapsamında hazırlanır (Köksal, 2019: 59).

Eğitim Felsefeleri ve Eğitim Teorilerine Genel Bir Bakış

Eğitimin tanımı felsefik ve psikolojik yaklaşımlarda farklı biçimlerde yer almaktadır. İdealistlere göre eğitim; Tanrı’ya yaklaştırma süreci, Realistler için bireyi toplumun hâkim değerlerine göre biçim verme süreci, Pragmatistler için, yaşantılar yoluyla kişide istenilen yönde davranış kazandırma süreci, Varoluşçular için ise eğitim, bireylerin gelebilecekleri en nihai duruma gelme süreci olarak yorumlanmaktadır (Sönmez, 2008: 5).

Amaçları belirlemek, öğretim programını şekillendirek ve eğitim ortamı oluşturmak için bir çerçeve gerekliyse, bu çevreve felsefe tarafından belirlenir

[2] Kazanım, öğrenme sürecinde öğrencilerin göstermesi gereken bilgi, beceri, tutum ve değerleri açık ve net şekilde ortaya koyan ifadelerdir (MEB, 2018). Müfredat programlarının belirlenen amaçlara ulaşabilmesi için kazanımlar, içerik, uygulama ve değerlendirme basamaklarına katkı sağlayacak şekilde hazırlanmalı, hedeflenen bilgi ve becerileri de ifade etmelidir (İlhan and Gülersoy, 2019).

(Kumral, 2014: 360). Eğitim felsefelerinin daha iyi anlaşılabilmesi için felsefenin eğitimi nasıl yorumladığına bakmak yerinde olacaktır. Felsefe, eğitimi analiz etmeye başladığında, eğitim felsefesi alanı olarak ortaya çıkmaktadır. Eğitim felsefesi; eğitimin yapısını, temelini, hedef ve amaçlarını, inceleyen; eğitmen ve öğrenci açısından en uygun ortamı sağlayan gereklilikleri belirten; eğitimdeki temel yöntemleri araştıran; pedagojik temelleri sorgulayan kısaca eğitimi her yönüyle ele alan bir felsefe dalıdır (Güçlü vd., 2008).

Kaynağını sistem veya içerik açısından felsefe anlayışında bulan, klasik eğitim felsefeleri "izmler" yaklaşımları olarak da bilinmektedir. Söz konusu kapsamda genel eğitim felsefelerini; İdealizm, Realizm, Pragmatizm, Natüralizm ve Egzistansiyalizm oluşturmaktadır (Cevizci, 2019: 22). Eğitimin yapısını oluşturan felsefi teoriler ise "Daimicilik (Prennealism), Esasicilik (Essentialism), İlerlemecilik (Progressivism), Yeniden Kurmacılık (Reconstructionism), Doğacılık (Natüralizm) ve Varoluşçuluktur (Existentialism). Eğitimin kaynağını oluşturan teoriler, genel felsefelerden hareketle ortaya çıkmıştır. Örneğin Esasicilik, kaynağını İdealizm ve Realizmden almaktadır. İlerlemecilik ve Natüralizm ise, Pragmatist felsefeden almaktadır" (Duman ve Ulubey, 2008: 97).

"İdealizm, gerçekliğin temelini zihinsel, tinsel / ruhsal ve ideal gibi kavramlarla kuran bir felsefe" olarak tanımlanabilir (Gutek, 2019: 20). İdealizmde bilme süreci, "akılda önceden var olan, biçimlenmiş sürekli kavramların hatırlanması veya tanımlanması" olarak tanımlanmaktadır. Eğitim ve öğrenme bu önceden var olan bilgilerin bilinçli hale getirilmesidir (Gutek, 2019: 23-24). "İdealist bakış açısından eğitimin en yüksek hedefi, insanın ya da kişinin kendisini gerçekleştirmesi, hayatını hakikat, iyilik ve güzellik değerlerine göre şekillendirmesidir" (Pratte, 1971; Cevizci, 2019). İdealizme göre bilgiler, insan aklından önce var olmaktadır, bu nedenle bilgiye ancak akıl ile ulaşılabilir. Bu anlamda eğitimde bilgiye ulaşmak için tümdengelimsel yöntem kullanılmalı, Sokratik tartışma tekniği uygulanmalıdır (Sönmez, 2020: 68). Okulun görevi; geleneksel olarak edinilmiş bilgileri, yetileri ve öğretilenlerin devamlılığını sağlayacak biçimde çocuğu geleceğe hazırlamaktır (Gutek, 2019: 28). İdealist eğitimin merkezinde dersler ve öğretmen vardır. Bu bağlamda Butler (1957: 240-243)'a göre; öğretmen, öğrenciyle arkadaş gibi olmalıdır, öğrencide öğrenme arzusunu uyandırmalıdır, öğrencilerini tanımalı ve anlatacağı konuya hâkim olmalıdır, sınıfta demokratik ortamı tesis etmelidir.

Daimicilik eğitim teorisi, İdealizm eğitim felsefesi çerçevesinde biçimlenmiştir. "Daimicilik, esasiciliğe ve varoluşçuluğa karşıt bir görüş olarak ortaya çıkmıştır. İnsanın zihinsel ve ruhsal gelişimine önem verir. Eğitimin, sabit ve kalıcı olması gerektiğini öne sürer. Daimiciliğe göre insan değişmez, bundan dolayı eğitim de değişmemelidir" (Pratte, 1971: 28). Daimicilik bireylere öğretilmesi gerekenlerin, genel geçer olgulardan ziyade; evrensel ilkeler, kalıcı değer ve fikirler olduğunu savunmaktadır (Cevizci, 2019: 27).

Hançerlioğlu (1977: 217), Realizmi "varlığın, insan bilincinden bağımsız ve nesnel olarak var olmakta bulunduğunu ileri süren anlayıştır" şeklinde tanımlamaktadır. Realizm, insanların varlığın bilgisine ulaşma yetileri olduğunu, bu bilgiye de akıl yoluyla ulaşılabileceğini öne sürer (Gutek, 2019: 51). Realist eğitimde öğretim programları gerçeklikle ilintili en nitelikli bilgilerden meydana

gelir. Bu bilgilerin uzman araştırmacılarca tespit edilmesi gerektiğinden, realist eğitim öğretim programı otoriter bir yapıya sahiptir (Brubacher, 1898: 331). Bununla beraber öğretmen de öğreteceği konunun uzmanı olmalı, evrensel bilgileri ve hangi strateji, yöntem ve teknikleri kullanacağını tam ve kesin olarak bilmelidir. Öğrenci ise, alıcı konumundadır, bilgi ve beceriler öğrenciye öğretmen tarafından aktarılır. Öğrenci öğretmenin yönergelerini takip etmekle ve okul kurallarını öğrenip uymakla yükümlüdür (Sönmez, 2020: 91).

Realist anlayışın eğitim kuramı, esasicilik / özcülük olarak bilinir (Cevizci, 2010: 49). Söz konusu kuram muhafazakâr bir temelden kaynağını alır. Okulun görevi, öğrenciye belli geleneksel değerler, beceriler ve bilgileri sağlamaktır (Pratte, 1971: 29). Eğitimin hedefleri arasında; bireyin sosyalleşmesini sağlama, ön plana çıkan kültürel değerleri kazandırma, değişme ve çatışmayı engelleme, kültürel mirası muhafaza etme, topluma uyumu sağlama yer almaktadır. Öğretmen kültürel mirasın temsilcisi olması ve doğru-tutarlı bilgilere sahip olmasından dolayı merkezdedir. Öğretme işini öğretmen yaptığından dolayı etkendir, öğrenci ise edilgen bir pozisyondandır (Sönmez, 2020: 92-93).

Natüralizm; "var olan ya da olup biten her şeyin, doğa bilimlerinde örneklenen yöntemler tarafından açıklanabilme anlamında doğal olduğunu, var olan her şeyin doğanın bir parçasını meydana getirdiğini savunan anlayış" olarak tanımlanmaktadır (Cevizci, 1999: 256). Natüralizm öğrenci merkezli bir eğitim anlayışını savunmaktadır. Eğitimin resmi bir yapıda olmasından çok, çocuğun doğal süreçlerine ve ihtiyaçlarına yönelik bir nitelikte olması gerektiğini savunur. Natüralizme göre eğitim programı, dogmatik bir yapıya sahip değildir. Ayrıca natüralizme göre eğitim, belli bir kitaba veya okula bağlı değildir. Öğrenci pasif bir pozisyonda değil, bilginin alıcısı konumunda olmalı ve bilgiye yaparak, yaşayarak, keşfederek ulaşmalıdır. Eğitim süreçleri öğrencinin ihtiyaçları ve deneyimleri doğrultusunda şekillenmelidir. Öğretmen; geleneksel felsefelerde yer alan otoriter figürün ve bilginin aktarıcısı pozisyonunda olmanın aksine özgür öğrenme ortamını tesis eden, çocuğun yaparak, keşfederek öğrenmelerini teşvik eden bir rehber konumundadır. Natüralizmin eğitim teorilerindeki karşılığı İlerlemecilik akımıdır (Cevizci, 2010: 89-92).

Pragmatik eğitimin öncüsü John Deweydir, düşünceleri 20. yüzyıl eğitim felsefesine ışık tutmuştur (Gutek, 2019: 93). Çoğulculuğu benimseyen Pragmatizm problem çözme aşamalarında bilimsel yöntem basamaklarından yararlanmaktadır (Cevizci, 2019: 122). Pragmatizme göre eğitim insanın deneyimlerinin sonucu oluşan değişikliklerdir. Eğitimde amaç; bireyin değişen dünyaya uyumunu sağlamasında kendisine referans olarak akıl ve bilimi esas almasıdır. Öğretilecek içeriğin belirlenme noktasında, yarar sağlayan bilgiler bütünü ele alınmalıdır (Ergün, 2015: 103).

Pragmatizmde "eğitim, bireyin sağlıklı gelişimine olduğu kadar, toplumun demokratik ilkeler doğrultusunda inşasına da katkı yapmak durumundadır" (Cevizci, 2019: 126). Pragmatizmde öğrenci, eğitimin merkezi konumundadır (Dewey, 1907: 51). Bu bağlamda; 'eğitimin odağı çocukların ayrı ayrı bireyler olarak değerlendirilip her bir çocuğun yeteneği, ihtiyaçları ve tercihleri olmalıdır' ilkesine sahip olan pragmatist düşünce; aynı öğretmene ve ders kitabına sahip olmanın, her çocuğun aynı biçimde öğrenebileceği anlamına geldiği fikrine de

karşı çıkar (Dewey, 1916: 153). Pragmatist eğitim süreçlerinde öğretmenin rolü; tepkileri harekete geçiren ve öğrencinin dersini yönlendiren ortamı sağlamaktır. Öğretmen konuyla değil, öğrencinin mevcut ihtiyaçları ve kapasiteleriyle etkileşim içinde olmalıdır. Öğretmen hem konuyu hem de öğrencinin karakteristik ihtiyaçlarını ve kapasitelerini bilmelidir. Müfredatın konusu da bu ortamı sağlamaya yönelik olmalıdır. Eğitim, bilimsel olarak formüle edilmiş gerçekler dışındaki her şeyi göz ardı eden bir bilgi anlayışı ile yapılandırıldığında, eğitim süreçlerinde aktif olmanın, vücut ve materyal kullanımının asıl önemli şeyler olduğunu göz ardı eder. Böyle bir eğitim, öğrencinin ihtiyaç ve isteklerinden izole edilmiştir. Yalnızca ezberlenecek ve talep edildiğinde yeniden üretilecek bir yapıdadır (Dewey, 1916: 212-217). Eğitim yapılandırılırken özellikle, bireyin ya da grubun yaşamında önüne çıkacak ve etkileşime gireceği durumları içeren kişisel deneyimine önem verilmelidir (Butler, 1957: 488).

Dewey'e göre; sosyal bir çevreyi oluşturan okullar, eğitimde reform hareketlerinin gerçekleştiği yapılardır. Ona göre toplumun küçük birer yansımaları olan okullar, çocuğun kendini ifade etmesi ve sosyalleşmesini gerçekleştirdiği alanlar olması açısından, toplumsallaşmalarının başladığı yerlerdir (Gutek, 2019: 96).

Pragmatizm; okulun hedeflerini ve sosyal görevlerini ele alır. Buna göre; okulda öğrencilere günlük yaşamda karşılaştıkları problemler düşündürülmeli, klasik eğitimin yapıldığı bu sınıflarda toplumu ilgilendiren problemler üzerine tartışmalar yapılmalıdır. Öğrencilere yaşamlarında karşılacakları problemleri fark etme ve çözebilme becerileri, etkin birer vatandaş olana kadar öğretilmelidir (Gutek, 2019: 107-108).

Bunun yanı sıra Cevizci de (2019: 133): "müfredatı öğrencinin gerçekten işine yarayacak, onu her yönüyle geliştirecek bir eğitim programına dönüştürebilmek için, ondaki 'bilme' boyutuna 'yapma' boyutunu ekler" olarak ifade etmektedir.

İlerlemecilik; John Dewey'in pragmatik ve deneysel eğitim anlayışı ile yakından bağlantılı olan (Munk, 1965: 55) eğitim faaliyetlerinin merkezi ya da konusu olarak çocuğa yapılan vurguyla belirlenen çağdaş eğitim anlayışı olarak tanımlanır (Cevizci, 2010: 273). Progressivizm; pragmatist düşüncenin eğitime yansımış şeklidir. Bu bakış açısı, geleneksel eğitimin ilkelerine ve sıkı disiplin anlayışına karşı çıkmaktadır (Ergün, 2015: 105).

İlerlemeciler açısından eğitim durumları; öğrenmenin merkezinde öğrencinin bulunduğu, öğrenci deneyimlerinin temel alındığı, öğrencinin analiz yapabildiği ve fikir yürütebildiği, teori değil pratiğin ön planda olduğu, üretken, demokratik, problem çözmeye odaklı ilkelere dayandırılmalıdır (Sönmez, 2020: 106-112).

İlerlemeci anlayışa göre herhangi bir bir konudaki içerik ve vurgu ortak sosyal gereksinimler çerçevesinde tespit edilmeli, içeriğin düzenlenmesi ve öğretme yöntemleri, çocukların yetenek ve ilgi alanlarına göre belirlenmelidir (Cremin, 1964: 194). Öğretmenin yapabileceği en iyi şey, insanların kendilerini çevreleyen koşullara daha kolay adapte olmalarını sağlayacak bilgiyi sağlamaktır (Cremin, 1964: 94). Karakter gelişimi açısından İlerlemecilik eğitim felsefesinin uygulandığı bir okul, "sıranda sessizce otur" tipi bir okulu oldukça geride bırakacaktır. Nitekim modern psikoloji insanın uygulama olmadan ya da

deneyimlemeden öğrenemeyeceğinde hemfikirdir (Brameld, 1970: 29).
Varoluşçular anlamın, insanın içinde bulunduğu durumların dışında, insanın kendisi tarafından yaratılabileceğini savunurlar. Eğitim felsefelerini, insanın varoluşunun temel gerçeklik olduğu fikri üzerine inşa etmişlerdir. İnsanın özü insan tarafından yaratılır. Varoluşçular bu nedenle öğrencinin kendisini tanıması yönünde cesaretlendirilmesi gerektiğini savunurlar. Eğitimden beklentileri; öğrencinin seçimlerini kendisinin oluşturması yönünde teşvik edildiği özgür bir öğrenme ortamının sağlanmasıdır (Pratte, 1971: 30). Bu bağlamda temel yapıtaşlarını öğretmen, öğrenci ve müfredatın oluşturduğu eğitim ilişkisinde odak, tümüyle öğrenciye verilmiştir, bu nedenle eğitimi yalnızca bazı bilgilerin aktarıldığı bir süreç şeklinde değerlendirmemek gereklidir. Öğrencinin merkezde olması tamamen bireyci bir anlayışın ortaya konması demek değildir. Öğrenci (birey); belli bir tarihsel süreç ve kültür çerçevesinde vücut bulmuş bir varlık olarak değerlendirilir. Böylece öğrencinin kendisiyle, içinde yaşadığı toplum ve dünya ile ilgili kapsayıcı bir kavrayış ya da anlayışa ulaşmasını amaçlar. İnsanları dönüştürmek, varoluşa eriştirme yönünde rehberlik etmek asıl amacıdır (Cevizci, 2019: 147-153) Varoluşçu eğitime en uygun teknik ise Sokratik Tartışma metodudur. Öğrencinin kendi cevabını kendisinin oluşturması sağlanmalı, doğru cevabı ortaya çıkaracak türde sorular sorulmamalıdır. Eğitimden beklenen; özgür eylemde bulunan, özgür seçimler yapan ve seçimlerinin sorumluluğunu kabul eden, toplumsal değerlerden kurtulmuş, anı yaşayan, özne-nesne ayrımına gitmeyen, doğruya varmada sezgiyi, Sokratik yöntemi, bilimsel yöntemi kullanan, toplumsal çerçeveye uymayan bireyler yetiştirmektir. Bu eğitimin sonuçlarını sınama işi de geleneksel tarzda, ezbere dayalı bilgiyi sınayacak biçimde olmayan; öğrencinin kendi varoluşunu gerçekleştime ve sezgiye dayalı-özgürce seçim süreçlerini, seçimlerinin sorumluluğunu üstlenip üstlenmediğini, yaratıcılığını ortaya koyup koymadığını denetleyen, sorularla oluşturulmuş sınavlar yoluyla yapılabilir (Sönmez, 2020: 145-150).
“Toplumsal yeniden-yapılanmacılar, John Dewey’in hem bireysel hem de sosyal deneyimin yeniden oluşumu gereksinimine önem veren pragmatizmini takip ederek, toplumsal deneyin ve kültürün yeniden yapılanmasını merkeze alırlar” (Gutek, 2019: 338).
Yeniden Yapılandırmacık eğitimin sosyal boyutunu esas alır. Bireylere küresel dünyada var olan sorunları çözmede önemli roller düşmektedir. Eğitim, teknolojik ilerlemenin sebep olduğu kültürel boşluğu doldurmada önemli bir yere sahiptir (Cevizci, 2010: 509)
George Counts, yeniden yapılandırmacı teoride eğitimin genel amacının, bireyi sosyal değişime karşı kendisini hazırlamak olduğu fikrine karşı çıkar. Eğitim ile ilgili; bireyin hızla değişen dünyada, bu değişime ayak uydurabilecek bir çeviklikte zihninin olması ve değerlere sıkı sıkıya bağlanmaması gerektiği yaygın kanısını yadsır. Genel kanıya göre birey; yeni fikirlere adapte olabilmeli, eğitim de bireyi mümkün olduğunca bu değişime hazırlamalıdır. Buna göre insan, kendi zihnini kontrol edecek yetiden yoksundur. Ancak Counts’a göre insanlığın gelişimi için gerekli olan bireyin gelişimi değil, toplumu ileriye götürecek hedefler ve sosyal yapılanmadır (Counts, 1932: 25-27).
Bu bağlamda okulun amacı; kültürel mirası tabu olarak algılamadan, eleştirel bir

biçimde değerlendirebilecek bireylerle, toplumu yeniden inşa etme noktasında belirlenecek ögelerin üzerinde durmaktır (Gutek, 2019: 339). Sönmez'e göre yeniden kurmacı eğitimin hedefleri; barışı tesis ederek dünya üzerinde tek bir medeniyetin kurulmasını sağlama, teorikten ziyade pratik sonuçlar ortaya koyarak değişime ulaşma, iş birliği, demokrasi, üretkenlik gibi değerleri inşa etme, eleştirel düşünme becerisine sahip bireyler yetiştirme, bilginin değişebilirliğini göz önünde bulundurarak dogmatik düşünce biçimlerine tabi olmama, toplumu kesintisiz bir değişim sürecine tabi tutma şeklinde ifade edilir. Toplumsal değişimin ve yeniden oluşturulmasının sağlanabilmesi için, öncelikli görevin okulda olduğunu savunan yeniden kurmacılığa göre öğretmen, bu değişimdeki amaçları sağlayabilecek araç-gereçleri, öğrenme-öğretme stratejilerini, yöntem ve teknikleri uygulamaya koymalıdır. Bu uygulamalar öğrencide bilimsel yöntemi kullanmayı ve eleştirel düşünmeyi teşvik edecek bir yapıda olmalıdır. Sınıf ortamının demokratik unsurlardan oluşmasını savunan yeniden kurmacılıkta; bütün düşünceler özgürce ifade edilebilmeli, demokratik bir ortam öğretmen tarafından sağlanmalıdır. Eğitim içeriklerinde uygulamaya yönelik çalışmalar yer almalı, gözlem, deney gibi teknikler öğrencilerce kullanılmalıdır. Ceza olmamalıdır. Sınama soruları, öğrencinin eleştirel düşünme becerisini, bilimsel yöntemin ne derece kullanıldığını ölçen bir yapıda olmalıdır (Sönmez, 2020: 114-115).

Literatür taraması yapıldığında ilkokul 4. sınıf, ortaokul 5., 6. ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersi kazanımlarını eğitim felsefeleri ve eğitim teorileri açısından ele alan bir çalışmaya rastlananılmamaktadır. Sözü eidlen konudaki bilgi boşluğunu doldurmak adına çalışmanın yapılmasına karar verilmiştir. Bu çalışma ile alan yazına katkı sağlanması hedeflenmiştir. Bu sayede eğitimin yapısı irdelenmiş, eğitimin hedeflerindeki 'nasıl bir öğrenci yetişirmek istiyoruz?' sorusunun cevabına ulaşılmaya çalışılmıştır. Böylelikle yetiştirilecek öğrenci profilinin belirlenmesine katkı sağlayan nitelikli öğretim programlarına katkı sağlanması amaçlanmıştır.

Amaç

Bu araştırmanın temel amacı 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı 4., 5., 6. ve 7. Sınıf ders kazanımlarını eğitim felsefeleri ve eğitim teorileri açısından incelemektir. Araştırmanın problem cümlesi "Sosyal bilgiler dersi öğretim programı kazanımları (4, 5, 6 ve 7. sınıflar) ile eğitim felsefesi ve eğitim teorileri arasında nasıl bir ilişki vardır?" şeklindedir. Araştırmanın alt problemleri aşağıdaki gibidir:

1. Dördüncü sınıf sosyal bilgiler öğretim programı kazanımları ile eğitim felsefesi ve eğitim teorileri arasında nasıl bir ilişki vardır?
2. Beşinci sınıf sosyal bilgiler öğretim programı kazanımları ile eğitim felsefesi ve eğitim teorileri arasında nasıl bir ilişki vardır?
3. Altıncı sınıf sosyal bilgiler öğretim programı kazanımları ile eğitim felsefesi ve eğitim teorileri arasında nasıl bir ilişki vardır?
4. Yedinci sınıf sosyal bilgiler öğretim programı kazanımları ile eğitim felsefesi ve eğitim teorileri arasında nasıl bir ilişki vardır?

Metodoloji

Araştırmada nitel araştırma yaklaşımına dayalı olarak "doküman incelemesi" kullanılmıştır. "Doküman inceleme, araştırmanın konusu ile ilgili bilgi içeren materyallerin analizidir. Bu materyaller yazılı materyaller (kitap, dergi, gazete, arşiv, magazin, mektup, günlük, resmi yayın ve istatistikler vb.) olabileceği gibi konuyla ilgili film, video, fotoğraf şeklinde de olabilir" (Aktaş, 2019: 126). Araştırmada veri kaynağı olarak, 2018 yılında kabul edilen ilkokul 4. sınıf ve ortaokul 5., 6. ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programları (MEB, 2018) temel alınmıştır. Kazanımların eğitim felsefeleri ve eğitim teorileri ile ilgili değerlendirmeleri her araştırmacı tarafından ayrı ayrı ele alınmıştır. Araştırmanın güvenirliğini sorgulamak için "Görüş Birliği" ve "Görüş Ayrılığı" olan kazanımları tespit etmek için bütün çalışmalar bir araya getirilmiştir ve söz konusu ilişkilendirmelerin tamamında araştırmacılarla görüş birliğine varılmıştır. Araştırmanın güvenirlik çalışması için eğitim felsefesi alanında uzman iki kişinin görüşü alınmıştır. Bazı kazanım analizlerinde uzman kişilerin görüşleri ile araştırmacıların görüşleri farklı olduğu için çalışmanın güvenirlik katsayısı aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

Güvenirlik = Görüş Birliği / Görüş Birliği+ Görüş Ayrılığı

Güvenirlik = 100 / 100+31=.76

Araştırma güvenirlilik katsayısının 0,70 değerinin üzerinde bulunması (0,76) araştırmanın güvenirliğini, diğer bir deyişle kazanım analizlerinin güvenilir olduğunu ifade etmektedir (Miles and Huberman, 1994: 64).

Araştırmacı ve uzmanların görüş ayrılığı olan kazanım analizleri, uzmanların görüşleri çerçevesinde yeniden düzenlenmiştir.

Bulgular

Bu bölümde 4., 5., 6. ve 7. sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programındaki kazanımlar, eğitim felsefeleri ve eğitim teorileri açısından ele alınıp değerlendirilmiştir. Araştırma bulguları, çalışmanın amaçlarına uygun olarak sunulmuş ve sınıf düzeyine göre tablolaştırılmıştır. Tablolarda kazanımlar ve öğrenme alanları doğrudan verilmiş olup felsefi kuramlar ve eğitim teorileri ile ilişkileri irdelenmiştir.

4. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Kazanımları ile Eğitim Felsefeleri ve Eğitim Teorileri Arasındaki İlişkiler

Tablo 1'e göre 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı 4. Sınıf Birey ve Toplum öğrenme alanı ile ilgili kazanımları, eğitim felsefeleri açısından sırasıyla; (1. Kazanım) öğrencinin kendisi hakkında kendisinin bilgi edinmesi ve tanımlaması, 'eğitimin hayatın kendisi' olarak görülmesi ve okul ile hayatın iç içe olarak ele alınması, (2. Kazanım) öğrencinin yaşamını tarihsel sıraya koyması, içinde bulunduğu pozisyonu kavrayabilmesi, (3. Kazanım) öğrenmenin, kişiye yaşamında fayda sağlayabilmesi, (4. Kazanım) öğrencinin kendisini farklı bireylerin yerine koyma becerisi, (5. Kazanım) bireyin, diğer bireylerin farklı özelliklerini saygı ile karşılaması başkalarıyla anlamlı etkileşimler kurması gibi

ilkeler tespit edildiğinden pragmatizm (yararcılık) eğitim felsefesi ile ilişkilendirilmiştir. Bunun yanı sıra (3. Kazanım), kişinin kendini tanımlaması ilkesiyle de ilintili olduğu için varoluşçuluk eğitim felsefesi ile de ilişkilendirilmiştir (Tablo 1).

4. Sınıf Birey ve Toplum öğrenme alanı ile ilgili kazanımları, eğitim teorileri açısından sırasıyla; (1. Kazanım) öğrencinin bilgi edinme sürecini kendisinin yapılandırması ve kişisel varlığına ilişkin çıkarımlarda bulunması, bireyin kendisi hakkında farkındalığa sahip olması, (2. Kazanım) yaşamını kronolojik sıraya koyma işi aynı zamanda kendi hayatında olan biteninin bir tür gözlemi olması, (3. Kazanım) kendini tanıma yaşama bir tür hazırlık değil, bizzat yaşamın kendisinin deneyimlenmesi, (4. Kazanım) Empati kurma becerisi üst düzey bir zihinsel beceri olup bilişsel bir öğrenme sağlaması, (5. Kazanım) Bireyin diğerlerinin farklı özelliklerine saygı duyması, kişiliklerin ve fikirlerin etkileşimine imkân sağlayabilecek demokratik bir ortam yaratması gibi ilkeler tespit edildiğinden İlerlemecilik eğitim teorisi ile ilişkilendirilmiştir (Tablo 1).

4. Sınıf Kültür ve Miras öğrenme alanı ile ilgili kazanımları, eğitim felsefeleri açısından sırasıyla; (1. Kazanım) öğrencinin kaynaklara kendisi ulaşarak, öğrenme sürecini kendisinin yapılandırması, (2. Kazanım) kültürel gerçeklik alanının öğrencinin etkileşime geçtiği alan olması ve toplumun kültürel araçlarını yaptığı araştırma sayesinde öğrenmesi, (3. Kazanım) öğrencinin geleneksel çocuk oyunlarını geçmiş ve gelecek perspektifinde değerlendirmesi, eğitimin kültürel sürekliliğini ve dinamik bir yapısı olduğunu vurgulaması, (4. Kazanım) eğitimin değer yüklü olduğunu, toplumun kültürel becerilerinin, bilgisinin ve değerlerinin aktarıldığı ve mirasını koruyup devam ettirecek bireylerin yeniden üretildiği bir araç olarak görülmesi bağlamında, öğrencinin geçmiş ile bağlantı kurup günümüz değerlerini kavraması gibi ilkeler tespit edildiğinden Pragmatizm (yararcılık) eğitim felsefesi ile ilişkilendirilmiştir (Tablo 1).

4. Sınıf Kültür ve Miras öğrenme alanı ile ilgili kazanımları, eğitim teorileri açısından sırasıyla; (1. Kazanım) bilginin çocuğun tarafından yapılandırılarak hayata transfer edilmesi, (2. Kazanım) milli kültürün yalnızca sözel olarak ifade edilmeyip, çevrenin ve ailenin gözlemlenmesinden ortaya çıkan öğelerden yola çıkılarak tanımlanması, bilginin yalnızca teorik olmaması, aynı zamanda pratik bir yapısı olması, (3. Kazanım) Eğitimin toplumda geleneksel biçimde süregelen standartlar ve değişmezlerden ziyade, dinamik-devamlı güncellenen yaşamı öğretmesi gerektiğini ileri süren ve öğrencinin bu süreci kendisinin yapılandırmasını, (4. Kazanım) öğrencinin; bilginin özümsenmesini ve kavramasını kendi kendine gerçekleştirmesi gibi ilkeler tespit edildiğinden İlerlemecilik eğitim teorisi ile ilişkilendirilmiştir (Tablo 1).

4. Sınıf İnsanlar, Yerler ve Çevreler öğrenme alanı ile ilgili kazanımları, eğitim felsefeleri açısından sırasıyla; (1 Kazanım) Öğrencinin çevresini gözlemlemesi ve bu gözlemler sonucunda çıkarımlarda bulunması, (2. Kazanım) öğrenciyi, bilginin inşasını kolaylaştıracak faaliyetler içine sokup anlamı yapılandırması, (3. Kazanım) Öğrencinin, çevresindeki doğal ve beşerî unsurları ayırt etmesi; kendi

gerçeklik alanının farkına varması anlamına gelir. Kendi gerçekliğinin farkında olması, çevresiyle etkileşimi sonucu gerçekleşir. (4. Kazanım) Öğrencinin çevresini aktif bir süreçte gözlemlemesi ve bu gözlemleri görsel uygulamalarla aktarması, öğrencinin hali hazırda bilmekte olduğu bilgileri, öğrendiği yeni bilgilere transfer ederek süreci kendisinin yapılandırması, (5. Kazanım) öğrencinin, çevresi hakkında tümel bilgilere sahip olmaya yönelik eylemlerde bulunması, (6. Kazanım) Doğal afetler günlük yaşamın bir parçasıdır. Buna yönelik yapılacak çalışmalar; eğitimin, öğrenciyi hayata en iyi uyumu göstereceği biçimde yetiştirilmesini amaçlar gibi ilkeler tespit edildiğinden pragmatizm (yararcılık) eğitim felsefesi ile ilişkilendirilmiştir. Bunun yanı sıra; (4. Kazanım) eğitimin, çocuğun doğal yaşamın temel yasalarına dayanması şart olan bazı genel yetiştirme-gelişim ilkelerinin doğal ortamlarda uygulanmasıyla ilgili olmasından dolayı Natüralizm eğitim felsefesi ile ilişkilendirilmiştir (Tablo 1).

4. Sınıf İnsanlar, Yerler ve Çevreler öğrenme alanı ile ilgili kazanımları, eğitim teorileri açısından sırasıyla; (1. Kazanım) Öğrencinin çevresiyle ilgili çıkarımlarda bulunması; kendi hayatıyla ilgili doğrudan gözlem yapması, (2. Kazanım) Öğrencin günlük yaşamında kullandığı mekânların krokisini çizmesi hem öğrenilen bilginin yaşamın kendisinin olması hem de öğrencinin bir bilim insanı gibi hareket etmesi, (3. Kazanım) çocuğun, çevresindeki doğal-beşerî unsurların farkına varması, (4. Kazanım) Öğrencinin, çevresindeki hava olaylarını gözlemleyip bu gözlemleri resimli grafiklere aktarması, (5. Kazanım) öğrencinin çıkarımda bulunabilmesi öğrencinin aktif olduğu bir öğrenme sürecinin ön planda tutulması, (6. Kazanım) Öğrencinin doğal afetlere yönelik gerekli hazırlıkları yapması, bilgiyi hayatına transfer edebilmesinin ve problemi çözme odaklı düşünmesinin bir sonucudur gibi ilkeler tespit edildiğinden İlerlemecilik eğitim teorisi ile ilişkilendirilmiştir. Bunun yanı sıra bu kazanım (6. Kazanım) problem çözme, sorgulayıcı ve özgür düşünmeyi esas alan yeniden Kurmacılık eğitim felsefesinin, toplumsal sorunların (çevre sorunu, açlık, yoksulluk, eşitsizlik vb.) çözümüne ilişkin çevre bilinci kazanmayı hedefleyen bireylerin yetişmesini esas alması açısından da yeniden Kurmacılık eğitim teorisiyle ilişkilendirilmiştir (Tablo 1).

4. Sınıf Bilim, Teknoloji ve Toplum öğrenme alanı ile kazanımları, eğitim felsefeleri açısından sırasıyla; (1. Kazanım) Çocuğun çevresindeki teknolojik aletleri gözlemlemesi ve bunları kullanımlarına göre sınıflandırması, gündelik hayatında kullandığı, daha önceden öğrendiği bilgiyi kendi öğrenme süreçlerinde yeniden yapılandırma sürecidir. (2. Kazanım) Öğrencinin geçmiş ve bugün arasında karşılaştırma yaparak bağlantı kurma süreçlerinde kendi bilgi kavrayışını inşa etme imkânı elde eder. (3. Kazanım) Eğitimin çıkış noktasının konu değil, çocuk olarak gören pragmatist felsefe çocuğu aktif bir biçimde sürece dahil eden, araştıran, sorgulayan, problem çözme yetisine sahip, geçmiş ve bugün arasında dengeyi sağlıklı bir biçimde kurabilen bireyler yetiştirmeyi amaç edinmiştir. (4. Kazanım) Öğrenmenin, öğrenen ile çevre arasındaki etkileşimden meydana geldiğini, bu nedenle de aktif katılımı gerektirdiğini öne süren pragmatist felsefede bilgi, ‘yaşantı’ yoluyla elde edilir ve öğrencinin elde etmesi

gereken bilgiler kendi yaşantısındaki ihtiyaçlardan doğmalıdır anlayışı hakimdir gibi ilkeler tespit edildiğinden Pragmatizm (yararcılık) eğitim felsefesi ile ilişkilendirilmiştir. Bunun yanı sıra (4. Kazanım) özgün ürünün kişisel özgürlüğe yönelik bir deneyim olmasından dolayı varoluşçu felsefe ile ilişkilendirilmiştir. (5. Kazanım) Esas olan öğrencinin çevresinin, ailesinin, okul ve öğretmenlerinin etkisinin de ötesinde bağımsız-özgür bir bireye dönüşmesidir. Bu bağlamda teknolojik ürünleri çevresine ve kendisine zarar vermeden kullanabilme yetisi, kendini gerçekleştirme ve bireyselliğini oluşturması varoluşçu eğitim felsefesi kapsamında değerlendirilmiştir (Tablo 1).

4. Sınıf Bilim, Teknoloji ve Toplum öğrenme alanı ile ilgili kazanımları eğitim teorileri açısından sırasıyla; (1. Kazanım) Bilgiyi anlamlı hale getirebilmek için, o bilginin hayatın içinde kullanılması, (2. Kazanım) Geçmiş ve bugün arasında belirli bir durum bağlamında karşılaştırma yapma durumunun, eğitimin toplumda geleneksel biçimde süregelen değişmezlerden ziyade, dinamik-devamlı değişen yaşamı öğretmesi, (3. Kazanım) Eğitim, problem çözme tabanlı araştırma inceleme çalışmalarının ön planda olduğu, öğrencinin kendi öğrenmesine kılavuzluk ettiği, sorumluluk alma gibi hayat becerilerinin kazandırıldığı bir şekildedir. (4. Kazanım) eğitimin çocuğun ilgileriyle doğrudan ilişki içinde olması gerektiğini, (5. Kazanım) çocuk, kendisine toplumda ve dünyada bir yer edinme amacına katkıda bulunma noktasında araçsal bir değere sahip olmakla birlikte, aynı zamanda asli bir değeri olduğunu da kavramalıdır gibi ilkeler tespit edildiğinden İlerlemecilik eğitim teorisi ile ilişkilendirilmiştir. Bunun yanı sıra (5. Kazanım) toplum üzerinde radikal değişimler oluşturabilecek, toplumsal sorunların belirlenmesinde ve çözümünde rol oynayacak öğrencilerin yetiştirilmesini hedef almasıyla Yeniden Kurmacılık eğitim teorisi ile ilişkilendirilmiştir (Tablo 1).

4. Sınıf Üretim, Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanı ile ilgili kazanımları, eğitim felsefeleri açısından sırasıyla; (1. Kazanım) öğrencinin kendi bireyselliğini keşfetmesi, özgür iradesini kullanması ve seçimler yaparak kendisi için karar alma süreçlerine dahil olması bağlamında, Pragmatizm ve Varoluşçuluk eğitim felsefeleri, (2. Kazanım) Çocuğun ailesi ve yakın çevresindeki ekonomik faaliyetleri tanıması, onun daha önce farkında olmadığı gerçeklikleri, çevresiyle gireceği etkileşimler yoluyla öğrenmesini sağlayarak yaşadığı dünyaya dair farkındalığının artmasını sağlaması bağlamında, pragmatizm eğitim felsefesi, (3. Kazanım) eğitimin insan özgürlüğü unsurunu kazandırmayı ve kişiye farklı tercihler sunarak doğruyu keşfetme ve kendi seçeneklerini seçme olanağı vermesi bağlamında pragmatizm ve varoluşçuluk eğitim felsefeleri ile (4. Kazanım) bireyin kendi sorumluluklarını alması ve bireyselliğinin farkında olması bağlamında Pragmatizm ve Varoluşçuluk eğitim felsefeleri, (5. Kazanım) kaynakları israf etmeden kullanma, en başta çocuğun sorumluluk bilincine sahip bir tüketici olması, bu davranışlarının kendisine ve çevresine faydasını anlama bağlamında Pragmatizm eğitim felsefesi ile ilişkilendirilmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Kazanımları ile Eğitim Felsefeleri ve Eğitim Teorileri Arasındaki İlişkiler.

Öğrenme Alanları	Kazanımlar	Eğitim Felsefeleri	Eğitim Teorileri
4.Sınıf Birey ve Toplum	SB.4.1.1. Resmî kimlik belgesini inceleyerek kişisel kimliğine ilişkin çıkarımlarda bulunur.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.4.1.2. Yaşamına ilişkin belli başlı olayları kronolojik sıraya koyar.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.4.1.3. Bireysel ilgi, ihtiyaç ve yeteneklerini tanır.	Pragmatizm Varoluşçuluk	İlerlemecilik
	SB.4.1.4. Kendisini farklı özelliklere sahip diğer bireylerin yerine koyar.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.4.1.5. Diğer bireylerin farklı özelliklerini saygı ile karşılar.	Pragmatizm	İlerlemecilik
4.Sınıf Kültür ve Miras	SB.4.2.1. Sözlü, yazılı, görsel kaynaklar ve nesnelerden yararlanarak aile tarihi çalışması yapar.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.4.2.2. Ailesi ve çevresindeki millî kültürü yansıtan ögeleri araştırarak örnekler verir.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.4.2.3. Geleneksel çocuk oyunlarını değişim ve süreklilik açısından günümüzdeki oyunlarla karşılaştırır	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.4.2.4. Millî Mücadele kahramanlarının hayatlarından hareketle Millî Mücadele'nin önemini kavrar.	Pragmatizm	İlerlemecilik
4.Sınıf İnsanlar, Yerler ve Çevreler	SB.4.3.1. Çevresindeki herhangi bir yerin konumu ile ilgili çıkarımlarda bulunur.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.4.3.2. Günlük yaşamında kullandığı mekânların krokisini çizer.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.4.3.3. Yaşadığı çevredeki doğal ve beşerî unsurları ayırt eder.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.4.3.4. Çevresinde meydana gelen hava olaylarını gözlemleyerek bulgularını resimli grafiklere aktarır	Pragmatizm Naturalizm	İlerlemecilik
	SB.4.3.5. Yaşadığı yer ve çevresindeki yer şekilleri ve nüfus özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.4.3.6. Doğal afetlere yönelik gerekli hazırlıkları yapar.	Pragmatizm	İlerlemecilik Yeniden Kurmacılık
4.Sınıf Bilim, Teknoloji ve Toplum	SB.4.4.1. Çevresindeki teknolojik ürünleri, kullanım alanlarına göre sınıflandırır	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.4.4.2. Teknolojik ürünlerin geçmişteki ve bugünkü kullanımlarını karşılaştırır	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.4.4.3. Kullandığı teknolojik ürünlerin mucitlerini ve bu ürünlerin zaman içerisindeki gelişimini araştırır.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.4.4.4. Çevresindeki ihtiyaçlardan yola çıkarak kendine özgü ürünler tasarlamaya yönelik fikirler geliştirir	Pragmatizm Varoluşçuluk	İlerlemecilik
	SB.4.4.5. Teknolojik ürünleri kendisine, başkalarına ve doğaya zarar vermeden kullanır.	Varoluşçuluk	İlerlemecilik Yeniden Kurmacılık
4.Sınıf Üretim, Dağıtım ve Tüketim	SB.4.5.1. İstek ve ihtiyaçlarını ayırt ederek ikisi arasında bilinçli seçimler yapar.	Pragmatizm Varoluşçuluk	İlerlemecilik
	SB.4.5.2. Ailesi ve yakın çevresindeki başlıca ekonomik faaliyetleri tanır.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.4.5.3. Sorumluluk sahibi bir birey olarak bilinçli tüketici davranışları sergiler.	Pragmatizm Varoluşçuluk	İlerlemecilik
	SB.4.5.4. Kendine ait örnek bir bütçe oluşturur	Pragmatizm Varoluşçuluk	İlerlemecilik
	SB.4.5.5. Çevresindeki kaynakları israf etmeden kullanır.	Pragmatizm	İlerlemecilik Yeniden Kurmacılık
4.Sınıf Etkin Vatandaşlık	SB.4.6.1. Çocuk olarak sahip olduğu haklara örnekler verir.	Varoluşçuluk	İlerlemecilik
	SB.4.6.2. Aile ve okul yaşamındaki söz ve eylemlerinin sorumluluğunu alır.	Varoşçuluk	İlerlemecilik
	SB.4.6.3. Okul yaşamında gerekli gördüğü eğitsel sosyal etkinlikleri önerir.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.4.6.4. Ülkesinin bağımsızlığı ile bireysel özgürlüğü arasındaki ilişkiyi açıklar.	Varoluşçuluk	İlerlemecilik
4.Sınıf Küresel Bağlantılar	SB.4.7.1. Dünya üzerindeki çeşitli ülkeleri tanıtır.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.4.7.2. Türkiye'nin komşuları ve diğer Türk Cumhuriyetleri ile olan ilişkilerini kavrar.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.4.7.3. Farklı ülkelere ait kültürel unsurlarla ülkemizin sahip olduğu kültürel unsurları karşılaştırır.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.4.7.4. Farklı kültürlere saygı gösterir.	Pragmatizm	İlerlemecilik

Bunun yanı sıra 4. Sınıf Üretim, Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanı ile ilgili kazanımları, eğitim teorileri açısından sırasıyla; (1. kazanım) çocuğun kendi hayatını kendisinin kurmasını amaçlaması ve öğrendiklerini kullanabilmesi, eleştirel düşünme yapısına sahip olabilmesi, yaşamayı öğrenebilmesi, (2. kazanım) çocuğun, hayatının önemli bir parçası ekonomik faaliyetleri tanıması, (3. Kazanım) eğitimin hayata hazırlık değil, hayatın kendisi olması, (4. Kazanım) öğrencinin kendi öğrenmesini sağlayan, sorumluluk bilincini oluşturmasını amaçlaması, (5. Kazanım) Eğitimin anlamının; problem çözücü insan yetiştirme olarak görülmesi ve anlamlı bilginin, hayatta fayda sağlayabilen bilgi olması gibi ilkeler tespit edildiğinden İlerlemecilik eğitim teorisi ile ilişkilendirilmiştir. Bunun yanı sıra (5. Kazanım) çocuğun çevresindeki kaynakları israf etmeden kullanabilmesi topluma karşı duyarlılığının ve çevre bilincinin gelişmiş olduğunun bir göstergesidir. Bu açıdan bu kazanım Yeniden Kurmacılık eğitim teorisi ile de ilişkilendirilmiştir (Tablo 1).

4. Sınıf Etkin Vatandaşlık öğrenme alanı ile ilgili kazanımları, eğitim felsefeleri açısından sırasıyla; (1. Kazanım) eğitimden; temel insanlık durumlarına duyarlı, kendini bilen, ben bilincine sahip, kişilikli insanlar yetiştirmesini beklemesi, (2. Kazanım) Kendi davranışlarının sorumluluğunu almayı, aynı zamanda eylemlerinin sonuçlarının bilincinde bireyler yetiştirmeyi amaçlaması bağlamında Varoluşçuluk eğitim felsefesi ile ilişkilendirilmiştir. (3. Kazanım) Öğrencinin gerekli gördüğü eğitsel sosyal etkinlikleri öğrenmesi bağlamında pragmatizm eğitim felsefesi ile ilişkilendirilmiştir. (4. Kazanım) Ülkesinin bağımsızlığı ile bireysel özgürlüğün arasındaki paralel ilişkiyi açıklayabilen öğrenci yetiştirme kazanımına ulaşmayı amaçlaması bağlamında Varoluşçuluk eğitim felsefesi ile ilişkilendirilmiştir (Tablo 1).

Bunun yanı sıra 4. Sınıf Etkin Vatandaşlık öğrenme alanı ile ilgili kazanımları, eğitim teorileri açısından sırasıyla; (1. Kazanım) Çocuğun, sahip olduğu hakları bilmesi, eğitimin toplumda geleneksel biçimde süregelen standartlar ve değişmezlerden ziyade, dinamik-devamlı güncellenen yaşamı öğretmesi ve öğrenmenin, çocuğun ilgileriyle doğrudan ilişkili olması, (2. Kazanım) aktif olarak hayata katılan, bilinçli, sorumluluk sahibi, yaşamayı öğrenebilmiş, etki ve eylemlerinin sorumluluklarını alabilen bireyler yetiştirmenin esas alınması, (3. Kazanım) öğrenmelerin çocuğun ilgileriyle doğrudan ilgili olması gerektiğini ve öğrenmenin sorumluluğunu çocuğa addeden yapıda olması, (4. Kazanım) eğitimin iki durum arasındaki ilişkiyi gözlemleyerek senteze ulaşabilen çocuklar yetiştirmeyi amaçlaması gibi ilkeler tespit edildiğinden İlerlemecilik eğitim teorisi ile ilişkilendirilmiştir (Tablo 1).

4. Sınıf Küresel Bağlantılar öğrenme alanı ile ilgili kazanımları, eğitim felsefeleri açısından sırasıyla; (1 Kazanım) çocuğun bilgiyi edinme ve aktarma süreçlerinin kendisi tarafından gerçekleştirilmesi, (2. Kazanım) öğrencilere kendi bilgi kavrayışlarını inşa etme imkânı tanıması, (3. Kazanım) Dünyanın anlamlandırılabildiği ölçüde değerli olduğunu ve bilgiyi yapılandırma süreçlerinde öğrencinin aktif bir konumda olması, (4 Kazanım) Öğrenciyi başka kültürlerle anlamlı etkileşimler içine sokmayı hedeflemesi gibi ilkeler tespit

edildiğinden Pragmatizm (yararcılık) eğitim felsefesi ile ilişkilendirilmiştir (Tablo 1).

Ayrıca 4. Sınıf Küresel Bağlantılar öğrenme alanı ile ilgili kazanımları, eğitim teorileri açısından sırasıyla; (1. Kazanım) Bilgi edinme süreçlerinin merkezine öğrencinin konması ve aktif öğrenme eyleminin öğrencinin kendisi tarafından gerçekleştirilmesi, (2. Kazanım) Öğrenmenin sorumluluğunun öğrencide olması, (3. Kazanım) eğitim süreçlerinin öğrencinin aktif olduğu bir öğrenme sürecinde yapılandırılması, (4. Kazanım) Gerçek gelişmenin hayati şartı olan fikirler ve kişiliklerin serbest bir şekilde etkileşimine olanak sağlayan ve onu teşvik eden yegâne ortamı demokratik ortam olduğunu savunması gibi ilkeler tespit edildiğinden İlerlemecilik eğitim teorisi ile ilişkilendirilmiştir (Tablo 1).

5. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Kazanımları ile Eğitim Felsefeleri ve Eğitim Teorileri Arasındaki İlişkiler

Tablo 2'de 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı 5. Sınıf Birey ve Toplum öğrenme alanı ile ilgili kazanımlar, eğitim felsefeleri açısından irdelenmiştir. Bilindiği gibi pragmatizm felsefesinin öne sürdüğü bilgi anlayışına göre dünya anlamlandırılabildiği ölçüde değerlidir. Bu bağlamda (1. Kazanım) öğrencinin Sosyal Bilgiler dersinin kendisine ne gibi katkıları olduğunu fark etmesi, (2. Kazanım) çocuğun hem çevresiyle yakın etkileşimler kurarak gözlemlerde bulunması hem de bu gözlemlerden yola çıkarak bir olayın çok boyutluluğunu açıklaması, (3. Kazanım) eğitim sürecinin, kişiye kendisini olgunlaştıracak bir kültürel çevre ya da ortam temin ettiğini, böyle bir ortam sayesinde kişinin grup yaşamına katılımını kolaylaştıracak dili, beceri ve bilgileri kazandığını savunan ve bireylere topluma dahil olabilmeleri veya grup etkileşimine girebilmeleri için gereklilikleri temin eden eğitimin, bireyleri olgunlaştırıp geliştiren bir süreç olması gibi ilkeler tespit edildiğinden pragmatizm (yararcılık) eğitim felsefesi ile ilişkilendirilmiştir. Bunun yanı sıra (4. Kazanım) haklarının bilincinde olan ve bu hakların ihlal edildiği durumları kavrayabilen çocuk, varoluşçu felsefenin ön gördüğü eğitim felsefesi kapsamında bireyselliğinin ve kendi sorumluluğunun farkında olma yolunda bir öğrenme sürecinin içindedir. Bu nedenle söz konusu kazanım varoluşçu eğitim teorisi ile ilişkilendirilmiştir (Tablo 2).

5. Sınıf Birey ve Toplum öğrenme alanı ile ilgili kazanımları, eğitim teorileri açısından sırasıyla; (1. Kazanım) çocuğun, düşünme ve yapma arasındaki ilişkiyi kavrayacak şekilde eğitildiğinde demokratik topluma aktif katılım için gerekli donanıma sahip olması, (2. Kazanım) aktif öğrenmenin ön plana çıkarılması gerektiği, araştırma ve sorgulamaya dayalı bir eğitim ortamı oluşturulması, (3. Kazanım) kendi haklarının farkında ve sorumluluklarının bilincinde olarak grup yaşamına katılan çocuğun bu türden bir eğitim süreci içerisinde olması, her çocuğun kendi hayatını kendisinin kurmasını amaçlaması, (4. Kazanım) eğitimin anlamının problem çözücü insan yetiştirme süreci olarak anlamlandırılması gibi ilkeler tespit edildiğinden İlerlemecilik eğitim teorisi ile ilişkilendirilmiştir (Tablo 2).

5. Sınıf Kültür ve Miras öğrenme alanı ile ilgili kazanımları eğitim felsefeleri açısından sırasıyla; (1. Kazanım) çocuk, toplumun kültürel araçlarıyla değerlerini benimser ve bu değerleri aktarmak üzere kendini yetiştirir. (2. Kazanım) Çocuğun hem çevresiyle yakın etkileşimler kurarak gözlemlerde bulunması hem de bu gözlemlerden yola çıkarak çevresindeki doğal varlıkları, tarihi mekanları, nesneleri ve eserleri tanıtması onun aktif bir araştırma-öğrenme süreci içerisinde olduğunu gösterir niteliktedir. (3. Kazanım) Eğitimin değer yüklü olduğunu, toplumun kültürel becerilerinin, bilgisinin ve değerlerinin aktarıldığı ve mirasını koruyup devam ettirecek bireylerin yeniden üretildiği bir araç olarak görülmesi, (4. Kazanım) eğitim sürecinin, kişiye kendisini olgunlaştıracak bir kültürel çevre ya da ortam temin ettiğini, böyle bir ortam sayesinde kişinin grup yaşamına katılımını kolaylaştıracak dili, beceri ve bilgileri kazandığını savunan ve bireylere topluma dahil olabilmeleri veya grup etkileşimine girebilmeleri için gereklilikleri temin eden eğitim, bireyleri olgunlaştırıp geliştiren bir süreç olmalıdır. (5. Kazanım) Çocuk, toplumun kültürel araçlarıyla değerlerini benimser ve bu değerleri aktarmak üzere kendini yetiştirir gibi ilkeler tespit edildiğinden Pragmatizm (yararcılık) eğitim felsefesi ile ilişkilendirilmiştir (Tablo 2).

5. Sınıf Kültür ve Miras öğrenme alanı ile ilgili kazanımları eğitim teorileri açısından sırasıyla; (1. Kazanım) eğitim, toplumda geleneksel biçimde süregelen standartlar ve değişmezlerden ziyade, dinamik-devamlı güncellenen yaşamı öğretmelidir. Bu bağlamda geçmiş ile bugün arasında bağlantı kurma ve geçmiş uygarlıkların bugüne katkısının değerlendirilmesi değişen kültürel değerleri fark etme, (2. Kazanım) aktif öğrenmenin ön plana çıkarılması gerektiği, araştırma ve sorgulamaya dayalı bir eğitim ortamı oluşturulması gerektiği, (3. Kazanım) öğrencinin; bilginin özümsenmesini ve kavramasını kendi kendine gerçekleştirmesi, (4. Kazanım) aktif öğrenmenin ön plana çıkarılması gerektiği, araştırma ve sorgulamaya dayalı bir eğitim ortamı oluşturulması gerektiği, (5. Kazanım) eğitim toplumda geleneksel biçimde süregelen standartlar ve değişmezlerden ziyade, dinamik-devamlı güncellenen yaşamı öğretmelidir. Bu bağlamda geçmiş ile bugün arasında bağlantı kurma ve geçmiş uygarlıkların bugüne katkısının değerlendirilmesi değişen kültürel değerleri fark etme gibi ilkeler tespit edildiğinden ilerlemecilik eğitim teorisi ile ilişkilendirilmiştir. Bunun yanı sıra; (4. Kazanım) çocuğun, okulun ve eğitimin; toplumsal ve kültürel etkenler tarafından koşullanması gerektiği, (5. Kazanım) eğitim; geleneksel şekilde süregelen değişmezlerden ziyade, devamlı devingen yaşamı öğretmelidir gibi ilkelerle ilintili olduğu için Yeniden Kurmacılık eğitim teorisi ile de ilişkilendirilmiştir (Tablo 2).

Tablo 2. 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Kazanımları ile Eğitim Felsefeleri ve Eğitim Teorileri Arasındaki İlişkiler.

Öğrenme Alanları	Kazanımlar	Eğitim Felsefeleri	Eğitim Teorileri
5.Sınıf Birey ve Toplum	SB.5.1.1. Sosyal Bilgiler dersinin, Türkiye Cumhuriyeti'nin etkin bir vatandaşı olarak kendi gelişimine katkısını fark eder.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.5.1.2. Yakın çevresinde yaşanan bir örnekten yola çıkarak bir olayın çok boyutluluğunu açıklar.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.5.1.3. Sahip olduğu hakların farkında olan bir birey olarak katıldığı gruplarda aldığı rollerin gerektirdiği görev ve sorumluluklara uygun davranır.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.5.1.4.Çocuk olarak haklarından yararlanmaya ve bu hakların ihlal edildiği durumlara örnekler verir.	Varoluşçuluk	İlerlemecilik
5.Sınıf Kültür ve Miras	SB.5.2.1. Somut kalıntılarından yola çıkarak Anadolu ve Mezopotamya uygarlıklarının insanlık tarihine önemli katkılarını fark eder.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.5.2.2. Çevresindeki doğal varlıklar ile tarihî mekânları, nesneleri ve eserleri tanıtır.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.5.2.3. Ülkemizin çeşitli yerlerinin kültürel özellikleri ile yaşadığı çevrenin kültürel özelliklerini karşılaştırarak bunlar arasındaki benzer ve farklı unsurları belirler	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.5.2.4. Kültürel ögelerin, insanların bir arada yaşamasındaki rolünü analiz eder.	Pragmatizm	İlerlemecilik Yeniden Kurmacılık
	SB.5.2.5. Günlük yaşamdaki kültürel unsurların tarihî gelişimini değerlendirir.	Pragmatizm	İlerlemecilik Yeniden Kurmacılık
5.Sınıf İnsanlar, Yerler ve Çevreler	SB.5.3.1. Haritalar üzerinde yaşadığı yer ve çevresinin yeryüzü şekillerini genel olarak açıklar	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.5.3.2. Yaşadığı çevrede görülen iklimin, insan faaliyetlerine etkisini, günlük yaşantısından örnekler vererek açıklar.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.5.3.3. Yaşadığı yer ve çevresindeki doğal özellikler ile beşerî özelliklerin nüfus ve yerleşme üzerindeki etkilerine örnekler verir.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.5.3.4. Yaşadığı çevredeki afetlerin ve çevre sorunlarının oluşum nedenlerini sorgular.	Pragmatizm	İlerlemecilik Yeniden Kurmacılık
	SB.5.3.5. Doğal afetlerin toplum hayatı üzerine etkilerini örneklerle açıklar	Pragmatizm	İlerlemecilik Yeniden Kurmacılık
5.Sınıf Bilim, Teknoloji ve Toplum	SB.5.4.1. Teknoloji kullanımının sosyalleşme ve toplumsal ilişkiler üzerindeki etkisini tartışır.	Pragmatizm	İlerlemecilik Yeniden Kurmacılık
	SB.5.4.2. Sanal ortamda ulaştığı bilgilerin doğruluk ve güvenilirliğini sorgular	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.5.4.3. Sanal ortamı kullanırken güvenlik kurallarına uyar.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.5.4.4. Buluş yapanların ve bilim insanlarının ortak özelliklerini belirler.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.5.4.5. Yaptığı çalışmalarda bilimsel etiğe uygun davranır.	Pragmatizm	İlerlemecilik
5.Sınıf Üretim, Dağıtım ve Tüketim	SB.5.5.1. Yaşadığı yerin ve çevresinin ekonomik faaliyetlerini analiz eder	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.5.5.2. Yaşadığı yer ve çevresindeki ekonomik faaliyetlere bağlı olarak gelişen meslekleri tanır	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.5.5.3. Çevresindeki ekonomik faaliyetlerin, insanların sosyal hayatlarına etkisini analiz eder.	Pragmatizm	İlerlemecilik Yeniden Kurmacılık
	SB.5.5.4. Temel ihtiyaçları karşılamaya yönelik ürünlerin üretim, dağıtım ve tüketim ağını analiz eder.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.5.5.5. İş birliği yaparak üretim, dağıtım ve tüketime dayalı yeni fikirler geliştirir.	Pragmatizm	Yeniden Kurmacılık
	SB.5.5.6. Bilinçli bir tüketici olarak haklarını kullanır.	Varoluşçuluk	İlerlemecilik
5.Sınıf Etkin Vatandaşlık	SB.5.6.1. Bireysel ve toplumsal ihtiyaçlar ile bu ihtiyaçların karşılanması için hizmet veren kurumları ilişkilendirir.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.5.6.2. Yaşadığı yerin yönetim birimlerinin temel görevlerini açıklar.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.5.6.3. Temel hakları ve bu hakları kullanmanın önemini açıklar.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.5.6.4. Millî egemenlik ve bağımsızlık sembollerimizden Bayrağımıza ve İstiklâl Marşına değer verir.	Pragmatizm	Esasicilik
5.Sınıf Küresel Bağlantılar	SB.5.7.1. Yaşadığı yer ve çevresinin ülkemiz ile diğer ülkeler arasındaki ekonomik ilişkilerdeki rolünü araştırır.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.5.7.2. Ülkeler arasındaki ekonomik ilişkilerde iletişim ve ulaşım teknolojisinin etkisini tartışır.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.5.7.3. Turizmin uluslararası ilişkilerdeki önemini açıklar.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.5.7.4. Çeşitli ülkelerde bulunan ortak miras öğelerine örnekler verir.	Pragmatizm	İlerlemecilik

5. Sınıf İnsanlar, Yerler ve Çevreler öğrenme alanı ile ilgili kazanımları eğitim felsefeleri açısından sırasıyla; (1. Kazanım) öğrencinin, çevresi hakkında açıklayıcı bilgilere sahip olmaya yönelik eylemlerde bulunması, (2. Kazanım) Öğrencinin çevresini aktif bir süreçte gözlemlemesi ve bu gözlemlerin günlük yaşantısına etkisini aktarması, öğrencinin hali hazırda bilmekte olduğu bilgileri, öğrendiği yeni bilgilere transfer ederek süreci kendisinin yapılandırması, (3. Kazanım) öğrencinin, çevresi hakkında kavramlar arası ilişkiler kurduğu türden bilgilere sahip olmaya yönelik eylemlerde bulunması, (4. Kazanım) eğitimin, öğrenciyi hayata en iyi uyumu göstereceği biçimde yetiştirilmesini amaçlaması, (5. Kazanım) öğrencinin belli bir problemin etkilerini örneklerle açıklayabilmesi, toplum hayatını analiz etme ve afetlerin bu yapı üzerine olan etkilerini değerlendirebilmesi çocuğun bu sürece aktif olarak katıldığını ve farkındalığının oluştuğunu-arttığını göstermektedir gibi ilkeler tespit edildiğinden Pragmatizm (yararcılık) eğitim felsefesi ile ilişkilendirilmiştir (Tablo 2).

Bunun yanı sıra 5. Sınıf İnsanlar, Yerler ve Çevreler öğrenme alanı ile ilgili kazanımlarda sırasıyla; (1. Kazanım) öğrencinin açıklamalarda bulunabilmesi öğrencinin aktif olduğu bir öğrenme sürecinin ön planda tutulması, (2. Kazanım) öğrencinin bilim insanı gibi hareket etmesi gerektiği ve böylece bilginin daha kalıcı olacağını öne sürdüğü ilkesiyle ve de eğitimin hayata hazırlık değil hayatın kendisi olması, (3. Kazanım) öğrencinin aktif olduğu bir öğrenme sürecinin ön planda tutulması, (4. Kazanım) Öğrencinin doğal afetlere yönelik nedensel açıklamalar yapması, bilgiyi hayatına transfer edebilmesinin ve problemi çözme odaklı düşünmesi, (5. Kazanım) Öğrencinin doğal afetlerin toplum hayatı üzerine yaptığı etkiler üzerine örnekler vermesi, bilgiyi hayatına transfer edebilmesi ve problemi çözme odaklı düşünmesi gibi ilkeler tespit edildiğinden ilerlemecilik eğitim teorisi ile ilişkilendirilmiştir. Bunun yanı sıra (4. ve 5. Kazanım) öğrencilerin, sorgulayıcı bir biçimde düşünebilecekleri ve problem çözebilecekleri ortamlar geliştirilmelidir, toplumsal sorunların (çevre sorunu, açlık, yoksulluk, eşitsizlik vb.) çözümüne ilişkin çevre bilinci kazanmayı hedefleyen bireylerin yetişmesini esas alması açısından da yeniden kurmacılık eğitim teorisi ile ilişkilendirilmiştir (Tablo 2).

5. Sınıf Bilim, Teknoloji ve Toplum öğrenme alanı ile ilgili kazanımları eğitim felsefeleri açısından sırasıyla; (1 Kazanım) Çocuğun çevresindeki teknolojik aletleri gözlemlemesi ve bunların kullanımının sosyalleşme ve toplumsal ilişkiler üzerindeki etkileri tartışması, gündelik hayatında kullandığı, daha önceden bildiği bilgiyi kendi öğrenme süreçlerinde sorgulayarak yeniden yapılandırma sürecidir. (2. Kazanım) öğrencilere kendi bilgi kavrayışlarını oluşturma olanağı yani mevcut bilgileriyle ve inançlarıyla yeni karşılaştıkları olay ve faaliyetlerin karşılıklı etkileşimini yapılandırma olanağı vermesi, (3. Kazanım) Eğitimin pragmatist yaklaşımda bireyin refahını sağlayacak şekilde, kendisi tarafından yapılandırımasına imkan sağlaması ve bu açıdan öğrencinin sanal ortamı kullanırken güvenlik kurallarına uymayı öğrenmesi, (4. Kazanım) Eğitimin değer yüklü olduğunu, toplumun kültürel becerilerinin, bilgisinin ve değerlerinin aktarıldığı ve mirasını koruyup devam ettirecek bireylerin yeniden üretildiği bir araç olarak görülmesi, (5. Kazanım) Bilimsel etiğe uygun davranış sergileme,

çocuğun bireylik bilincinin ve çevresine yönelik algısının geliştiğini-gelişmekte olduğunu gösterir niteliktedir gibi ilkeler tespit edildiğinden pragmatizm (yararcılık) eğitim felsefesi ile ilişkilendirilmiştir (Tablo 2).

Bunun yanı sıra 5. Sınıf Bilim, Teknoloji ve Toplum öğrenme alanı ile ilgili kazanımları eğitim teorileri açısından sırasıyla; (1. Kazanım) öğrencinin kendi öğrenme sürecine kılavuzluk yaptığı, sorumluluk, demokratik hayat gibi becerilerin öğretildiği şekilde uygulanması gerektiğini, bu şekilde araştırma ve sorgulamaya dayalı bir eğitim ortamı olacağı için, ezber bilgi yer almayacağını öğrencilerin kendisini ifade etme becerisi de gelişeceğini öne sürmesi, (2. Kazanım) eğitilmiş birey; hayata uyan değil, onu eleştirel bakış açısının süzgecinden geçirip değerlendirerek geliştiren kişidir. (3. Kazanım) eğitim hayata hazırlık değil, hayatın kendisi olmalıdır' anlayışı hakimdir. Bilgiyi, deneyimi yönetmek için bir araç olarak gören ilerlemeciliğe göre anlamlı bilgi; kendisiyle bir şey yapılabilen bilgidir. (4. Kazanım) öğrencinin; bilginin özümsenmesini ve kavramasını kendi kendine gerçekleştirmesi, (5. Kazanım) öğrenci başarısı, onun zihinsel, psikolojik, ahlaki ve sosyal gelişimiyle ölçülmelidir gibi ilkeler tespit edildiğinden ilerlemecilik eğitim teorisi ile ilişkilendirilmiştir. Bunun yanı sıra (1. Kazanım) bu kazanım yeniden kurmacı eğitim teorisinin; yaşam sürekli değişir, insan onu yeniden şekillendirmeli ve düzenlemelidir ilkesiyle bağdaştırılmıştır (Tablo 2).

5. Sınıf Üretim, Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanı ile ilgili kazanımları eğitim felsefeleri açısından sırasıyla; (1. Kazanım) Çocuğun ailesi ve yakın çevresindeki iktisadi faaliyetleri analiz etmesi, onun daha önce farkında olduğu gerçeklikleri, çevresiyle girdiği etkileşimler sonucunda analiz etmesi yaşadığı dünyaya dair farkındalığının artmasını sağlaması, (2. Kazanım) Çocuğun yaşadığı yer ve yakın çevresindeki iktisadi faaliyetlere dayalı olarak gelişen meslekleri tanıması, onun daha önce farkında olmadığı gerçeklikleri, çevresiyle gireceği etkileşimler yoluyla öğrenmesini sağlayarak yaşadığı dünyaya dair farkındalığının artmasını sağlaması, (3. Kazanım) eğitim, bireyleri olgunlaştırıp geliştiren bir süreç olmalıdır. (4. Kazanım) Öğrencinin çevresini gözlemlemesi ve bu gözlemler sonucunda ulaştığı bulguları analiz etmesi, (5. Kazanım) Eğitim, öğrenciye çalışma yollarını, olayları ve deneyimleri değerlendirmeyi ve pratik bir sonuca götürmeyi öğretmelidir. Süreç içerisinde neler öğretileceği, sürekli meydana gelen değişim sürecinde belirlenmeli ve fonksiyonel değeri olmayan bilgi vb. Nin öğretilmesinden uzak durulmalıdır gibi ilkeler tespit edildiğinden pragmatizm (yararcılık) eğitim felsefesi ile ilişkilendirilmiştir. (6. Kazanım) eğitimden; temel insanlık durumlarına duyarlı, kendini bilen, ben bilincine sahip, kişilikli insanlar yetiştirmesini bekleyen varoluşçuluk eğitim felsefesi ile ilişkilendirilmiştir (Tablo 2).

Bunun yanı sıra 5. Sınıf Üretim, Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanı ile ilgili kazanımları eğitim teorileri açısından sırasıyla; (1. Kazanım) eğitim üst düzey zihinsel becerileri-uygulama değerlendirme, analiz etme, problem çözme gibi becerileri geliştirir. (2. Kazanım) eğitim hayata hazırlık değil hayatın kendisi olmalıdır. (3. Kazanım) eğitim üst düzey zihinsel becerileri-uygulama

değerlendirme, analiz etme, problem çözme gibi becerileri geliştirir. (4. Kazanım) çocuğun süreci kendisinin yapılandırması ve onun gerçek dünya ile bağlantı kurma yolları olan eylemlerine rehberlik edilmesi gerekir. (6. Kazanım) Öğrencinin bir tüketici olarak haklarını kullanması, bilgiyi hayatına transfer edebilmesi gibi ilkeler tespit edildiğinden ilerlemecilik eğitim teorisi ile ilişkilendirilmiştir. (5. Kazanım) Yeni fikirler üretmek üzere çalışmalar yapan bireylerin, bu süreçleri iş birliğine dayalı süreçlerde ortaya koymaları hem eylemsel hem de içeriksel bağlamda Yeniden Kurmacılık eğitim teorisi ile ilişkilendirilmiştir. Bunun yanı sıra (3. Kazanım) eğitimi, modern dünyanın sosyal ve iktisadi güçleriyle, kültürün temel değerlerini meydana getirecek yeni bir sosyal yapıyı uyumlu bir duruma getirmesini ilke edinmiş olan yeniden kurmacı eğitim teorisiyle de ilişkilendirilmiştir (Tablo 2).

5. Sınıf Etkin Vatandaşlık öğrenme alanı ile ilgili kazanımları eğitim felsefeleri açısından sırasıyla; (1. Kazanım) Öğrencinin çevresini aktif bir süreçte gözlemlemesi ve bu gözlemleri birbirleri ile aralarındaki ilişki bağlamında aktarması, öğrencinin hali hazırda bilmekte olduğu bilgileri, öğrendiği yeni bilgilere transfer ederek süreci kendisinin yapılandırması, (2. Kazanım) Öğrencinin yaşadığı yerin yönetim birimlerinin temel görevlerini açıklaması, çevresiyle kurduğu bir tür etkileşimdir. (3. Kazanım) öğrencinin bilgi ve eylemi birleştirmesi, (4. Kazanım) çocuğun, toplumun kültürel araçlarıyla değerlerini alıp benimseyerek sosyalleşmesi, gibi ilkeler tespit edildiğinden Pragmatizm (yararcılık) eğitim felsefesi ile ilişkilendirilmiştir (Tablo 2).

Bunun yanı sıra 5. Sınıf Etkin Vatandaşlık öğrenme alanı ile ilgili kazanımları eğitim teorileri açısından sırasıyla; (1. Kazanım) Öğrencinin bireysel ve toplumsal ihtiyaçları belirlemesi ve bunların karşılanması için hizmet veren kurumları bu ihtiyaçlar ile ilişkilendirmesi; kendi hayatıyla ilgili doğrudan gözlem yapması ve bağlantı kurması anlamına gelmektedir. Ayrıca çocuk, kendisine toplumda ve dünyada bir yer edinme amacına katkıda bulunma noktasında araçsal bir değere sahip olmakla birlikte, aynı zamanda asli bir değeri olduğunu da kavramalıdır. (2. Kazanım) öğrencinin açıklamalarda bulunabilmesi, öğrencinin aktif olduğu bir öğrenme sürecinin ön planda tutulması esastır. (3. Kazanım) temel hakların kullanımının önemini açıklayan çocuğun bu edimi, gerçek problemler üzerine zihnini kullanması gibi ilkeler tespit edildiğinden ilerlemecilik eğitim teorisi ile ilişkilendirilmiştir. (4. Kazanım) Eğitimin; kişinin toplumsallaşmasını sağlama, başlıca kültürel değerleri ona kazandırma, kültürel mirası koruma gibi hedefleri olduğunu savunan Esasicilik eğitim teorisi ile ilişkilendirilmiştir (Tablo 2).

5. Sınıf Küresel Bağlantılar öğrenme alanı ile ilgili kazanımları eğitim felsefeleri açısından sırasıyla; (1. Kazanım) Öğrencinin çevresini ve çevresindeki ekonomik faaliyetleri araştırması, eğitimin amacının öğrencinin bilgileri kendisinin yapılandırması, (2. Kazanım) çocuğun, karşılıklı ilişkiler içinde bulunan durumların analizini tartışabilme becerisine sahip olabilmesi, (3. Kazanım) çocuğun bilgiyi edinme ve aktarma süreçlerinin kendisi tarafından gerçekleştirilmesi, (4. Kazanım) Çocuğun, bilgi edinmede kendi öğrenmelerine

bağlı bir süreç içerisinde olması ve bu öğrenmelere örnekler verebiliyor olması gibi ilkeler tespit edildiğinden pragmatizm (yararcılık) eğitim felsefesi ile ilişkilendirilmiştir (Tablo 2).

Bunun yanı sıra 5. Sınıf Küresel Bağlantılar öğrenme alanı ile ilgili kazanımları eğitim teorileri açısından sırasıyla; (1. Kazanım) Öğrencinin, çevresindeki ekonomik faaliyetler hakkında araştırmalar yapması ve bu ekonomik faaliyetleri diğer ülkelerin ekonomik faaliyetleri ile kıyaslama sürecine girmesi; öğrencinin bilim insanı gibi hareket etmesi gerektiği ve böylece bilginin daha kalıcı olacağı, (2. Kazanım) öğrencinin kendi fikirlerini ortaya koyması ve tartışabilmesi, (3. Kazanım) aktif öğrenme eyleminin öğrencinin kendisi tarafından gerçekleştirilmesi gerektiği, (4. Kazanım) eğitim felsefesinin, çocuğun doğal gelişimini sağlayıp onun yaratıcılığını, kendi ifadesini ve dürtülerini ortaya çıkaracak özgür davranışlara imkan sağlamayı benimsemesi gibi ilkeler tespit edildiğinden ilerlemecilik eğitim teorisi ile ilişkilendirilmiştir (Tablo 2).

6. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Kazanımları ile Eğitim Felsefeleri ve Eğitim Teorileri Arasındaki İlişkiler

Tablo 3'e göre 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı; 6. Sınıf Birey ve Toplum öğrenme alanı ile ilgili kazanımları, eğitim felsefeleri açısından sırasıyla; (1. Kazanım) öğrenciye verilecek bilgi, becerilerin yanında araştırma yöntemi eğitimde önemli bir faktördür. Öğretim sürecinde nelerin öğretileceğinin sürekli meydana gelen değişim sürecinde tespit edilmesi, (2. Kazanım) sosyal bir kurum olan okulun bir yandan kültürel mirası aktarırken bir yandan da toplumun yeni ihtiyaçlarına ve taleplerine cevap veren yapıda olması, (3. Kazanım) eğitimin amacı; akıl ve zekâ, kültürleme, devamlı değişen dış dünyaya uyumu sağlayan, sorgulayan ve eleştiren bireyler yetiştirmesi, (4. Kazanım) Pragmatizm, inanç sistemlerinin, ırkçı düşüncelerin veya ekonomik imtiyazların yol açtığı ayrımları en aza indirmesi gereken toplumun üç temel öğeyle karakterize olması gerektiğini öne sürer: Ortaklık, iletişim ve topluluk. Ortaklık, grup deneyimi bağlamında paylaşılan değer, fikir, ideal ve amaçları temsil eder. İletişim, paylaşılan deneyim ve idealler sembolik yapılarda veya ortak bir dilde ifade edildiği zaman söz konusu olur. Topluluk, bireyler ortak deneyimleriyle problemlerini paylaştıkları iletişim süreci yoluyla tartışmak ve değerlendirmek amacıyla bir araya geldikleri zaman tesis olunur. Pragmatizm, eğitimin bu üç temel öğeye de katkı yapması gerektiğini düşünür gibi ilkeler tespit edildiğinden pragmatizm (yararcılık) eğitim felsefesi ile ilişkilendirilmiştir. Bunun yanı sıra (5. Kazanım), bireyin özgürlüğüne mutlak bir önem atfeden varoluşçu felsefe, sorumluluklarının farkında, ben bilincine sahip bireyler yetiştirmeyi esas alır. Bu bağlamda bu kazanım varoluşçu eğitim felsefesiyle ilişkilendirilmiştir (Tablo 3).

Bunun yanı sıra 6. Sınıf Birey ve Toplum öğrenme alanı ile ilgili kazanımlarda eğitim teorileri açısından sırasıyla; (1. Kazanım) Eğitimin toplumda geleneksel biçimde süregelen standartlar ve değişmezlerden ziyade, dinamik-devamlı güncellenen yaşamı öğretmesi gerektiğini ileri sürmeli, öğrenmenin merkezine aktif olarak öğrenciyi bulunmalı, (2. Kazanım) bilgi edinme süreçlerinin

merkezine öğrenciyi koyan ve aktif öğrenme eyleminin öğrencinin kendisi tarafından gerçekleştirilmesi ve üst düzey zihinsel becerilerin (uygulama, değerlendirme, analiz etme vb.) geliştirilmesi, (3. Kazanım) öğrencilerin öğrendiklerini yapılandırması, eleştirel düşünme, üst düzey zihinsel düşünme becerileri edinmeleri beklenir. (4. Kazanım) eğitim hayata hazırlık değil, hayatın kendisidir, anlayışı, (5. Kazanım) eğitimin çocuğa, çeşitli durumlarda engelleri aşması için gerekli problem çözme becerisi kazandıracak şekilde planlanıp oluşturulması gibi ilkeler tespit edildiğinden İlerlemecilik eğitim teorisi ile ilişkilendirilmiştir. Bunun yanı sıra (3. Kazanım) eğitim; kendine hedef olarak toplumsal sorunlara çare bulmayı ve eğitim yoluyla demokratik ve sınıfsal ayrımların olmadığı bir yaşamı elde etmeyi amaçlaması, (4. Kazanım) eğitimin; barışı ve insanların mutluluğunu gerçekleştirme, uygulama aracılığıyla değişmeyi gerçekleştirme, sevgi, iş birliği, denge gibi değerleri kazandırma, demokratik yaşam biçimini işe koşma hedeflerinin bulunması gibi ilkeler tespit edildiğinden yeniden kurmacılık eğitim teorisi ile ilişkilendirilmiştir (Tablo 3).

6. Sınıf Kültür ve Miras öğrenme alanı ile ilgili kazanımları, eğitim felsefeleri açısından sırasıyla; (1. Kazanım) çocuk, toplumun kültürel araçlarıyla değerlerini benimser ve bu değerleri aktarmak üzere kendini yetiştirir. (2. Kazanım) Öğrencinin tarih çalışması yapması ve elde ettiği bulguları kendi yorumuyla açıklaması, öğrencinin öğrendiği bilgileri yeniden inşa etme sürecini kendi öğrenmelerine dayanarak gerçekleştirmesi, (3. Kazanım) birey öğrenme süreçlerini aktif bir şekilde kendisi yapılandırmalıdır. Olay ve olgular arasındaki neden-sonuç ilişkilerini kurabilmelidir, (4. Kazanım) Eğitimin değer yüklü olduğunu, toplumun kültürel bilgisinin aktarıldığı ve mirasını koruyup devam ettirecek bireylerin yeniden üretildiği bir araç olarak görülmesi, (5. Kazanım) Sosyal bir kurum olarak okulun bir yandan kültürel mirası aktarırken bir yandan da toplumun yeni ihtiyaç ve taleplerini hesaba katması gerekir. Eğitimin kültürel mirası aktarırken, onu sadeleştirerek, arındırarak ve dengeleyerek aktarması gerektiğini ve çocuklara ve gençlere, farklı grup ya da topluluklardan meydana gelmesi kaçınılmaz olan modern toplumda başkalarını anlama noktasında yardım etmesi gerektiğini iddia eder gibi ilkeler tespit edildiğinden pragmatizm (yararcılık) eğitim felsefesi ile ilişkilendirilmiştir (Tablo 3).

Bunun yanı sıra 6. Sınıf Kültür ve Miras öğrenme alanı ile ilgili kazanımları, eğitim teorileri açısından sırasıyla; (1. Kazanım) Eğitimin; öğrencinin öğrenme sürecinin kendisi tarafından yapılandırılması gerektiği, (2. Kazanım) öğrencinin yorumlarda bulunabilmesi öğrencinin aktif olduğu bir öğrenme sürecinin ön planda tutulması, (3. Kazanım) Çocuğun öğrenmenin aktif olarak merkezinde tutulması ve üst düzey becerileri kazanması, (4. Kazanım) Bilgi edinme süreçlerinin merkezine öğrenciyi koyan ve aktif öğrenme eyleminin öğrencinin kendisi tarafından gerçekleştirilmesi gerektiği, (5. Kazanım) öğrencinin açıklamalarda bulunabilmesi öğrencinin aktif olduğu bir öğrenme sürecinin ön planda tutulması gibi ilkeler tespit edildiğinden ilerlemecilik eğitim teorisi ile ilişkilendirilmiştir. Bunun yanı sıra; Eğitimin toplumsal boyutunu temel alan ve sosyal değişmedeki rolünü ön plana çıkarmasından dolayı (2. Kazanım) ve (3. Kazanım) yeniden kurmacılık eğitim teorisiyle ilişkilendirilmiştir (Tablo 3).

Tablo 3. 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Kazanımları ile Eğitim Felsefeleri ve Eğitim Teorileri Arasındaki İlişkiler.

Öğrenme Alanları	Kazanımlar	Eğitim Felsefeleri	Eğitim Teorileri
6.Sınıf Birey ve Toplum	SB.6.1.1. Sosyal rollerin zaman içerisindeki değişimini inceler.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.6.1.2. Sosyal, kültürel ve tarihî bağların toplumsal birlikteliğin oluşmasındaki yerini ve rolünü analiz eder.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.6.1.3. Toplumda uyum içerisinde yaşayabilmek için farklılıklara yönelik ön yargıları sorgular.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.6.1.4. Toplumsal birlikteliğin oluşmasında sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı destekleyici faaliyetlere katılır.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.6.1.5. Bir soruna getirilen çözümlerin hak, sorumluluk ve özgürlükler temelinde olması gerektiğini savunur.	Varoluşçuluk	İlerlemecilik
6.Sınıf Kültür ve Miras	SB.6.2.1. Orta Asya'da kurulan ilk Türk devletlerinin coğrafi, siyasal, ekonomik ve kültürel özelliklerine ilişkin çıkarımlarda bulunur.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.6.2.2. İslamiyet'in ortaya çıkışını ve beraberinde getirdiği değişimleri yorumlar.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.6.2.3. Türklerin İslamiyet'i kabulleri ile birlikte siyasi, sosyal ve kültürel alanlarda meydana gelen değişimleri fark eder.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.6.2.4. Türklerin Anadolu'yu yurt edinme sürecini XI ve XIII. yüzyıllar kapsamında analiz eder.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.6.2.5. Tarihî ticaret yollarının toplumlar arası siyasi, kültürel ve ekonomik ilişkilerdeki rolünü açıklar.	Pragmatizm	İlerlemecilik
6.Sınıf İnsanlar, Yerler ve Çevreler	SB.6.3.1. Konum ile ilgili kavramları kullanarak kıtaların, okyanusların ve ülkemizin coğrafi konumunu tanımlar.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.6.3.2. Türkiye'nin temel fiziki coğrafya özelliklerinden yer şekillerini, iklim özelliklerini ve bitki örtüsünü ilgili haritalar üzerinde inceler.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.6.3.3. Türkiye'nin temel beşerî coğrafya özelliklerini ilgili haritalar üzerinde gösterir	Pragmatizm	Pragmatizm
	SB.6.3.4. Dünyanın farklı doğal ortamlarındaki insan yaşantılarından yola çıkarak iklim özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur.	Pragmatizm	İlerlemecilik
6.Sınıf Bilim, Teknoloji ve Toplum	SB.6.4.1. Sosyal bilimlerdeki çalışma ve bulgulardan hareketle sosyal bilimlerin toplum hayatına etkisine örnekler verir.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.6.4.2. Bilimsel ve teknolojik gelişmelerin gelecekteki yaşam üzerine etkilerine ilişkin fikirler ileri sürer.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.6.4.3. Bilimsel araştırma basamaklarını kullanarak araştırma yapar.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.6.4.4. Telif ve patent hakları saklı ürünlerin yasal yollardan temin edilmesinin gerekliliğini savunur.	Varoluşçuluk	İlerlemecilik
6.Sınıf Üretim, Dağıtım ve Tüketim	SB.6.5.1. Ülkemizin kaynaklarıyla ekonomik faaliyetlerini ilişkilendirir.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.6.5.2. Kaynakların bilinçsizce tüketilmesinin canlı yaşamına etkilerini analiz eder.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.6.5.3. Türkiye'nin coğrafi özelliklerini dikkate alarak yatırım ve pazarlama proje önerileri hazırlar.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.6.5.4. Vatandaşlık sorumluluğu ve ülke ekonomisine katkısı açısından vergi vermenin gereğini ve önemini savunur.	Varoluşçuluk	İlerlemecilik
	SB.6.5.5. Nitelikli insan gücünün Türkiye ekonomisinin gelişimindeki yerini ve önemini analiz eder.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.6.5.6. İlgi duyduğu mesleklerin gerektirdiği kişilik özelliklerini, becerileri ve eğitim sürecini araştırır.	Varoluşçuluk	İlerlemecilik
6.Sınıf Etkin Vatandaşlık	SB.6.6.1. Demokrasinin temel ilkeleri açısından farklı yönetim biçimlerini karşılaştırır.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.6.6.2. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nde yasama, yürütme ve yargı güçleri arasındaki ilişkiyi açıklar.	Pragmatizm	Yeniden Kurmacılık
	SB.6.6.3. Yönetimin karar alma sürecini etkileyen unsurları analiz eder.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.6.6.4. Toplumsal hayatımızda demokrasinin önemini açıklar.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.6.6.5. Türkiye Cumhuriyeti'nin etkin bir vatandaşı olarak hak ve sorumluluklarının anayasal güvence altında olduğunu açıklar.	Varoluşçuluk	İlerlemecilik
	SB.6.6.6. Türk tarihinden ve güncel örneklerden yola çıkarak toplumsal hayatta kadına verilen değeri fark eder.	Pragmatizm	İlerlemecilik
6.Sınıf Küresel Bağlantılar	SB.6.7.1. Ülkemizin Türk Cumhuriyetleri ve komşu devletlerle olan kültürel, sosyal, siyasi ve ekonomik ilişkilerini analiz eder.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.6.7.2. Ülkemizin diğer ülkelerle olan ekonomik ilişkilerini analiz eder.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.6.7.3. Ülkemizin sahip olduğu siyasi, askerî, ekonomik ve kültürel özelliklere bağlı olarak uluslararası alanda üstlendiği rolleri analiz eder.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.6.7.4. Popüler kültürün, kültürümüz üzerindeki etkilerini sorgular.	Pragmatizm	İlerlemecilik

6. Sınıf İnsanlar, Yerler ve Çevreler öğrenme alanı ile ilgili kazanımları, eğitim felsefeleri açısından sırasıyla; (1 Kazanım) Öğrencinin çevresini gözlemlemesi ve bu gözlemler sonucunda tanımlamalarda bulunması; öğrencilere kendi bilgi kavrayışlarını oluşturma olanağı sunmak, onlara mevcut bilgileriyle, yeni temasa geçtikleri olay ve faaliyetlerin karşılıklı etkileşimi üzerinden yapılandırma olanağı sağlamayı hedeflemesi, (2. Kazanım) öğrencinin eğitim sürecine aktif olarak katılması, (3. Kazanım) Öğretim sürecinde nelerin öğretileceği konusunda sürekli meydana gelen değişim sürecinde tespit edilmesi gerektiğinden, (4. Kazanım) Öğrencinin çıkarımlarda bulunabilmesi; öğrencilere kendi bilgi edinme süreçlerini oluşturma olanağı sunmak, onlara mevcut bilgileri, becerileri vb. ile yeni tecrübe ettikleri bilgi-beceri-değer vb. ile karşılıklı etkileşimi aracılığıyla oluşturma olanağını hedeflemesi gibi ilkeler tespit edildiğinden pragmatizm (yararcılık) eğitim felsefesi ile ilişkilendirilmiştir (Tablo 3).

Bunun yanı sıra 6. Sınıf İnsanlar, Yerler ve Çevreler öğrenme alanı ile ilgili kazanımları eğitim teorileri açısından sırasıyla; (1. Kazanım) Öğrencinin, konuma ait bilmekte olduğu kavramları kullanarak tanımlamalar yapması ve böylece öğrencinin bilgi edinme süreçlerinde aktif bir pozisyonda olmasını sağlanması, (2. Kazanım) Bilgi edinme süreçlerinin merkezine öğrenciyi koyan ve aktif öğrenme eyleminin öğrencinin kendisi tarafından gerçekleştirilmesi, (3. Kazanım) Öğrenciye verilecek bilgi, becerilerin yanında araştırma yönteminin eğitimde önemli bir faktör olması, öğretim sürecinde nelerin öğretileceği konusunda sürekli meydana gelen değişim sürecinde tespit edilmesi gerektiğinden, (4. Kazanım) öğrencinin çıkarımda bulunabilmesi öğrencinin aktif olduğu bir öğrenme sürecinin ön planda tutulması gibi ilkeler tespit edildiğinden ilerlemecilik eğitim teorisi ile ilişkilendirilmiştir (Tablo 3).

6. Sınıf Bilim, Teknoloji ve Toplum öğrenme alanı ile ilgili kazanımları eğitim felsefeleri açısından sırasıyla; (1. Kazanım) Çocuğun, bilgi edinmede kendi öğrenmelerine bağlı bir süreç içerisinde olması ve bu öğrenmelere örnekler verebiliyor olması, (2. Kazanım) Felsefede bilgi, ‘yaşantı’ yoluyla elde edilir ve öğrencinin elde etmesi gereken bilgiler kendi yaşantısındaki ihtiyaçlardan doğmalıdır anlayışının hakim olması, (3. Kazanım) Öğrencilerin ham malzemeyi etkin bir şekilde kullanarak problem çözme amacı doğrultusunda işledikleri uygulama aşamasında, çocukların entelektüel güç ve imkânları deneyimin işlevsel yönlerine tabi hale getirilir gibi ilkeler tespit edildiğinden pragmatizm (yararcılık) eğitim felsefesi ile ilişkilendirilmiştir. Bunun yanı sıra (4. Kazanım) Bireyin özgürlüğüne mutlak bir önem atfeden, sorumluluklarının farkında, ben bilincine sahip bireyler yetiştirmeyi esas almasından varoluşcu eğitim felsefesiyle ilişkilendirilmiştir (Tablo 3).

Bunun yanı sıra 6. Sınıf Bilim, Teknoloji ve Toplum öğrenme alanı ile ilgili kazanımları eğitim teorileri açısından sırasıyla; (1. Kazanım) eğitim felsefesinin, çocuğun doğal gelişimini sağlayıp onun yaratıcılığını, kendi ifadesini ve dürtülerini ortaya çıkaracak özgür davranışlara imkan sağlamayı benimsemesi, (2. Kazanım) öğrencinin kendi fikirlerini ortaya koyması ve tartışabilmesi, (3. Kazanım) öğrencinin bilim insanı gibi hareket etmesi gerektiğini ve böylece

bilgilerin daha kalıcı olacağını öne sürmesi, (4. Kazanım) Çocuk, düşünme ve yapma arasındaki ilişkiyi kavrayacak şekilde eğitilirse, demokratik topluma aktif katılım için gerekli donanıma sahip olur gibi ilkeler tespit edildiğinden ilerlemecilik eğitim teorisi ile ilişkilendirilmiştir (Tablo 3).

6. Üretim Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanı kazanımları, eğitim felsefeleri açısından sırasıyla; (1. Kazanım) Öğrencinin iki veya daha fazla durum, olay, olgu arasındaki ilişkiyi ortaya koyabilmesi, hali hazırda bilmekte olduğu bilgileri öğrendiği yeni bilgilere transfer ederek süreci kendisinin yapılandırması, (2. Kazanım) Eğitim sürecinin, kişiye kendisini olgunlaştıracak bir kültürel çevre ya da ortam temin ettiğini, böyle bir ortam sayesinde kişinin grup yaşamına katılımını kolaylaştıracak beceri ve bilgileri kazandığını savunan ve bireylere topluma dahil olabilmeleri veya grup etkileşimine girebilmeleri için gereklilikleri temin eden eğitim, bireyleri olgunlaştırıp geliştiren bir süreç olmasından, (3. Kazanım) coğrafi unsurları araştırıp buna yönelik bir altyapısı olan uygulamaya yönelik proje önerileri hazırlaması, eğitimin amacının öğrencinin bilgileri kendisinin yapılandırdığı, araştırma sorgulama gibi üst düzey beceriler sergileyerek hayatına transfer edebildiği bir öğrenme süreci olduğunu ve eğitim uygulamalarında proje temelli çalışmaların olması gerektiğini, (5. Kazanım) Eğitim sürecinin, kişiye kendisini olgunlaştıracak bir kültürel çevre ya da ortam temin ettiğini, böyle bir ortam sayesinde kişinin grup yaşamına katılımını kolaylaştıracak beceri ve bilgileri kazandığını savunan ve bireylere topluma dahil olabilmeleri veya grup etkileşimine girebilmeleri için gereklilikleri temin eden eğitim, bireyleri olgunlaştırıp geliştiren bir süreç olmalıdır ilkelerini öne süren pragmatist eğitim felsefesiyle ilişkilendirilmiştir. Bunun yanı sıra (4. Kazanım) Bireyin özgürlüğüne mutlak bir önem atfeden sorumluluklarının farkında, ben bilincine sahip bireyler yetiştirmesini esas alması, (6. Kazanım) öğrencinin kendi bireyselliğini keşfetmesi, özgür iradesini kullanması ve seçimler yaparak kendisi için karar alma süreçlerine dahil olması bağlamında varoluşçuluk eğitim felsefesiyle ilişkilendirilmiştir (Tablo 3).

Bunun yanı sıra 6. Sınıf Üretim Dağıtım Ve Tüketim öğrenme alanı ile ilgili kazanımları eğitim teorileri açısından sırasıyla; (1. Kazanım) Eğitimin hayata hazırlık değil, hayatın kendisi olması gerektiğini savunması, yaşamla ilgili ilkeleri amaç edinmesi, (2. Kazanım) Çocuğun süreci kendisinin yapılandırması ve onun gerçek dünya ile bağlantı kurma yolları olan eylemlerine rehberlik edilmesi gerektiğini öne sürmesi, (3. Kazanım) Öğrenme süreçlerinde öğrencinin aktif pozisyonda yer alması gerektiğini ileri sürmesi ve öğrencinin bilim insanı gibi hareket etmesi gerektiğini ve böylece bilgilerin daha kalıcı olacağını öne sürmesi, (4. Kazanım) Yapma ve düşünmenin öğrenme sürecinin birbirinden ayrılması mümkün olmayan iki temel boyutu olduğunu, bu yüzden eğitimin çocuğa, çeşitli durumlarda engelleri aşması için gerekli problem çözme becerisi kazandıracak şekilde planlanıp oluşturulması gerekmesi, (5. Kazanım) Çocuğun süreci kendisinin yapılandırması ve onun gerçek dünya ile bağlantı kurma yolları olan eylemlerine rehberlik edilmesi gerektiğini öne sürmesi, (6. Kazanım) Eğitimin hayata hazırlık değil hayatın kendisi olması gerektiğini savunması bağlamında ilerlemecilik eğitim teorisiyle ilişkilendirilmiştir (Tablo 3).

6. Sınıf Etkin Vatandaşlık öğrenme alanı ile ilgili kazanımları, eğitim felsefeleri açısından sırasıyla; (1. Kazanım) Öğrencilere kendi bilgi kavrayışlarını oluşturma olanağı sunmak, onlara bilgileri hali hazırda bilmekte olduğu şeylerle, henüz etkileşime geçtiği olay ve faaliyetleri yapılandırma olanağı sağlamayı amaçladığı, (2. Kazanım) Evrimselcilik çerçevesinde değişimi dikkate alarak devamlı gelişmeyi anaçlayan, tecrübeye dayanan bilgi biçimini kabul edip pozitif değerleri ön planda tuttuğu her türlü katı kuralcılığa ve mutlakiyetçiliğe karşı olup, bilimin, demokrasinin, bireysel hak ve özgürlüklerin, çoğulcu katılımın önemle üzerinde durduğu, (3. Kazanım) Çocuğun içinde bulunduğu yönetimsel süreçleri analiz etmesi, onun daha önce farkında olduğu gerçeklikleri analiz etmesi, yaşadığı dünyaya dair farkındalığın artmasını sağlayacağı, (4. Kazanım) Her türlü katı kuralcılığa ve mutlakiyetçiliğe karşı olup, bilimin, demokrasinin, bireysel hak ve özgürlüklerin, çoğulcu katılımın önemle üzerinde durduğu, (6. Kazanım) Eğitimin değer yüklü olduğunu, toplumun kültürel becerilerinin, bilgisinin ve değerlerinin aktarıldığı ve mirasını koruyup devam ettirecek bireylerin yeniden üretildiği bir araç olarak görmesi bağlamında pragmatizm eğitim felsefesiyle ilişkilendirilmiştir. Bunun yanı sıra (5. Kazanım) Kendi haklarının bilincinde, toplum ve yasa karşısındaki yerinin farkında olan çocuk, yetişkinlik yaşantısına 'birey bilinci' ile hazırlanır. Bu bağlamda bu kazanım, eğitimden; temel insanlık durumlarına duyarlı, kendini bilen, ben bilincine sahip, kişilikli insanlar yetiştirmesini bekleyen varoluşçuluk eğitim felsefesi ile ilişkilendirilmiştir (Tablo 3).

Ayrıca 6. Sınıf Etkin Vatandaşlık öğrenme alanı ile ilgili kazanımları, eğitim teorileri açısından sırasıyla; (1. Kazanım) Gerçek gelişmenin hayati şartı olan fikirler ve kişiliklerin serbestçe etkileşimine olanak sağlayan ve onu teşvik eden yegâne ortamın demokratik ortam olduğunu savunması, (3. Kazanım) Çocuğun süreci kendisinin yapılandırması ve onun gerçek dünya ile bağlantı kurma yolları olan eylemlerine rehberlik edilmesi gerektiğini öne sürer. 'Analiz etme'; üst düzey düşünme becerileri arasında yer almaktadır. üst düzey zihinsel becerilerin geliştirilmesine öncülük ettiği, (4. Kazanım) Gerçek gelişmenin gerekli şartı olan fikirler ve kişiliklerin serbestçe etkileşimine olanak sağlayacak ve onu teşvik edecek tek ortam, demokratik ortam olduğu, (5. Kazanım) Anlamlı bilgi kendisiyle bir şey yapılabilen bilgidir. Bunun yanı sıra öğrenme süreçlerinde edinilen bilginin hayatın bilgisi olması esastır. Öğrencinin bir vatandaş olarak haklarının bilincinde olması, bilgiyi hayatına transfer edebilmesinin bir sonucu olması, (6. Kazanım) Geleneksel olarak süregelen değişmezlerden ziyade, devamlı değişen yaşamı öğrettiği, için ilerlemecilik eğitim teorisiyle ilişkilendirilmiştir. Bunun yanı sıra (2. Kazanım) Devlet ve toplum felsefesinde, nasıl bir yönetim ve devleti kimin yönetmesi gerektiği hususunda birbirinden oldukça farklı ve çatışan siyasi düşünceler söz konusudur. Çatışan bu değerler içerisinde insan hangisine bağlı kalacağını bilememektedir. Söz konusu durumda bütün bu düşüncelerin yasal bir zeminde savunulabileceği özgür bir ortam gereklidir. Bu ortamın da ancak demokrasi ile mümkün olabileceğini öne süren yeniden kurmacılık eğitim teorisiyle ilişkilendirilmiştir (Tablo 3).

6. Sınıf Küresel Bağlantılar öğrenme alanı ile ilgili kazanımları eğitim felsefeleri açısından sırasıyla; (1. Kazanım) Sosyal bir kurum olan okulun bir yandan kültürel mirası aktarırken bir yandan da toplumun yeni ihtiyaçlarına ve taleplerine cevap veren yapıda olması, öğrenciyi öğrenmelerinden sorumlu tutarak merkeze koyması, (2. Kazanım) Bir fikrin, bir inancın ve bir hipotezin sonuçlarını değerlendirerek gerçeğe varma yolu, yaşamın kendisi olması, öğrencilere öncelikle nasıl eleştirel düşünecekleri öğretmesi ve problem çözme becerileri kazanması, (3. Kazanım) Öğrencilere öncelikle nasıl eleştirel düşünecekleri öğretmesi ve problem çözme becerileri kazandırması, (4. Kazanım) Öğrenciye verilecek bilgi ve becerilerin yanı sıra araştırma yöntemi eğitimde önemli bir faktör olması, öğrencilere öncelikle nasıl eleştirel düşünecekleri öğretmesi bağlamında pragmatist eğitim felsefesi ile ilişkilendirilmiştir (Tablo 3).

6. Sınıf Küresel Bağlantılar öğrenme alanı ile ilgili kazanımları, eğitim teorileri açısından sırasıyla; (1. Kazanım) Çocuğun süreci kendisinin yapılandırması ve onun gerçek dünya ile bağlantı kurma yolları olan eylemlerine rehberlik edilmesi gerektiğini öne sürmesi ve 'Analiz etme'; üst düzey düşünme becerileri arasında yer alması, (2. Kazanım) Öğrenci merkezli eğitim esasına dayanması, üst düzey zihinsel becerileri uygulama değerlendirme, analiz etme, problem çözme gibi-geliştirmesi, (3. Kazanım) Öğrenci merkezli eğitim esasına dayanması, üst düzey zihinsel becerileri uygulama değerlendirme, analiz etme, problem çözme gibi-geliştirmesi, (4. Kazanım) Yaşamla ilgili ilkeleri kendisine amaç edinmesi, eğitilmiş birey; hayata uyan değil, onu eleştirel bakış açısının süzgecinden geçirip değerlendirerek geliştiren kişidir demesi bağlamında İlerlemecilik eğitim teorisiyle ilişkilendirilmiştir (Tablo 3).

7. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Kazanımları ile Eğitim Felsefeleri ve Eğitim Teorileri Arasındaki İlişkiler

Tablo 4'e göre 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı; 7. Sınıf Birey ve Toplum öğrenme alanı ile ilgili kazanımları, eğitim felsefeleri açısından sırasıyla; (1. Kazanım) eğitim sürecinin, kişiye kendisini olgunlaştıracak bir kültürel çevre ya da ortam temin ettiğini, böyle bir ortam sayesinde kişinin grup yaşamına katılımını kolaylaştıracak dili, beceri ve bilgileri kazandığını savunan ve bireylere topluma dahil olabilmeleri veya grup etkileşimine girebilmeleri için gereklilikleri temin eden eğitimin bireyleri olgunlaştırıp geliştiren bir süreç olması, (2. Kazanım) eğitim sürecinin, kişiye kendisini olgunlaştıracak bir kültürel çevre ya da ortam temin ettiğini, böyle bir ortam sayesinde kişinin grup yaşamına katılımını kolaylaştıracak dili, beceri ve bilgileri kazandığını savunan ve bireylere topluma dahil olabilmeleri veya grup etkileşimine girebilmeleri için gereklilikleri temin eden eğitimin bireyleri olgunlaştırıp geliştiren bir süreç olması, (3. Kazanım) çocuğun medya üzerine düşünsel süreçlere girmesi ve medyanın toplumsal alanlara etkisini tartışması, gündelik hayatında kullandığı, daha önceden bildiği bilgiyi kendi öğrenme süreçlerinde sorgulayarak yeniden yapılandırma sürecidir gibi ilkeler tespit edildiğinden Pragmatizm (yararcılık) eğitim felsefesi ile ilişkilendirilmiştir. Bunun yanı sıra; (4. Kazanım) Çocuğun

bireyselliğini geliştirmeye imkân sağlaması, bu nedenle insanın çevresinin, ailesinin hatta okul ve öğretmeninin etkisinin de üstünde bağımsız özgür bir kişi haline getirilmesi önemli olması bağlamında çocuğun hak ve sorumluluklarını bilmesi ve bunları kullanması, kendini gerçekleştirme ve bireyselliğini oluşturması açısından varoluşçu eğitim felsefesiyle ilişkilendirilmiştir (Tablo 4).

Bunun yanı sıra 7. Sınıf Birey ve Toplum öğrenme alanı ile ilgili kazanımları, eğitim teorileri açısından sırasıyla; (1. Kazanım) Bilgi edinme süreçlerinin merkezine öğrenciyi koyan ve aktif öğrenme eyleminin öğrencinin kendisi tarafından gerçekleştirilmesi gerektiği ilkesi, (2. Kazanım) eğitimin hayata hazırlık değil hayatın kendisi olması gerektiğini savunan, çocuğun süreci kendisinin yapılandırmasını ve öğrenmelerin çocuğun yaşantısıyla doğrudan ilgili olması gerektiği, (3. Kazanım) öğrencinin kendi fikirlerini ortaya koyması ve tartışabilmesi, (4. Kazanım) Çocuğun gerçek yaşantısıyla doğrudan ilişki içinde olduğu, öğrencinin kendi öğrenmesini sağlayan, sorumluluk bilincini oluşturmayı amaçlayan bir öğrenme sürecini içerir gibi ilkeler tespit edildiğinden İlerlemecilik eğitim teorisi ile ilişkilendirilmiştir (Tablo 4).

7. Sınıf Kültür ve Miras öğrenme alanı ile ilgili kazanımları, eğitim felsefeleri açısından sırasıyla; (1. Kazanım) çocuğun bilgiyi edinme ve aktarma süreçlerinin kendisi tarafından gerçekleştirilmesi, (2. Kazanım) Eğitimin değer yüklü olduğunu, toplumun kültürel bilgisinin aktarıldığı ve mirasını koruyup devam ettirecek bireylerin yeniden üretildiği bir araç olarak görülmesi, (3. Kazanım) ve (4. Kazanım) Öğrencilere kendi bilgi kavrayışlarını inşa etme imkânı tanımak, onlara bilgileri hali hazırda bilmekte olduğu şeylerle, yeni temasa geçtikleri olay ve faaliyetlerin karşılıklı etkileşimi üzerinden yapılandırma imkânı temin etmeyi hedeflemesi, (5. Kazanım) Çocuğun, bilgi edinmede kendi öğrenmelerine bağlı bir süreç içerisinde olması ve bu öğrenmelere örnekler verebiliyor olması, gibi ilkeler tespit edildiğinden pragmatizm (yararcılık) eğitim felsefesi ile ilişkilendirilmiştir (Tablo 4).

Bunun yanı sıra 7. Sınıf Kültür ve Miras öğrenme alanı ile ilgili kazanımları, eğitim teorileri açısından sırasıyla; (1. Kazanım) öğrencinin açıklamalarda bulunabilmesi öğrencinin aktif olduğu bir öğrenme sürecinin ön planda tutulması esastır. (2. Kazanım) Bilgi edinme süreçlerinin merkezine öğrenciyi koyan ve aktif öğrenme eyleminin öğrencinin kendisi tarafından gerçekleştirilmesi gerektiği, (3. Kazanım) öğrencinin; bilginin özümsenmesini ve kavramasını kendi kendine gerçekleştirmesi, (4. Kazanım) öğrencinin çıkarımda bulunabilmesi öğrencinin aktif olduğu bir öğrenme sürecinin ön planda tutulması, (5. Kazanım) çocuğun doğal gelişimini sağlayıp onun yaratıcılığını, kendi ifadesini ve dürtülerini ortaya çıkaracak özgür davranışlara olanak sağlamayı benimsemesi gibi ilkeler tespit edildiğinden İlerlemecilik eğitim teorisi ile ilişkilendirilmiştir (Tablo 4).

Tablo 4. 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Kazanımları ile Eğitim Felsefeleri ve Eğitim Teorileri Arasındaki İlişkiler.

Öğrenme Alanları	Kazanımlar	Eğitim Felsefeleri	Eğitim Teorileri
7.Sınıf Birey ve Toplum	SB.7.1.1. İletişimi etkileyen tutum ve davranışları analiz ederek kendi tutum ve davranışlarını sorgular.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.7.1.2. Bireysel ve toplumsal ilişkilerde olumlu iletişim yollarını kullanır.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.7.1.3. Medyanın sosyal değişim ve etkileşimdeki rolünü tartışır.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.7.1.4. İletişim araçlarından yararlanırken haklarını kullanır ve sorumluluklarını yerine getirir.	Varoluşçuluk	İlerlemecilik
7.Sınıf Kültür ve Miras	SB.7.2.1. Osmanlı Devleti'nin siyasi güç olarak ortaya çıkış sürecini ve bu süreci etkileyen faktörleri açıklar.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.7.2.2. Osmanlı Devleti'nin fetih siyasetini örnekler üzerinden analiz eder.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.7.2.3. Avrupa'daki gelişmelerle bağlantılı olarak Osmanlı Devleti'ni değişime zorlayan süreçleri kavrar.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.7.2.4. Osmanlı Devleti'nde ıslahat hareketleri sonucu ortaya çıkan kurumlardan hareketle toplumsal ve ekonomik değişim hakkında çıkarımlarda bulunur.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.7.2.5. Osmanlı kültür, sanat ve estetik anlayışına örnekler verir.	Pragmatizm	İlerlemecilik
7.Sınıf İnsanlar, Yerler ve Çevreler	SB.7.3.1. Örnek incelemeler yoluyla geçmişten günümüze, yerleşmeyi etkileyen faktörler hakkında çıkarımlarda bulunur.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.7.3.2. Türkiye'de nüfusun dağılışını etkileyen faktörlerden hareketle Türkiye'nin demografik özelliklerini yorumlar.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.7.3.3. Örnek incelemeler yoluyla göçün neden ve sonuçlarını tartışır.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.7.3.4. Temel haklardan yerleşme ve seyahat özgürlüğünün kısıtlanması halinde ortaya çıkacak olumsuz durumlara örnekler gösterir.	Pragmatizm	İlerlemecilik
7.Sınıf Bilim, Teknoloji ve Toplum	SB.7.4.1. Bilginin korunması, yaygınlaştırılması ve aktarılmasında değişim ve sürekliliği inceler.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.7.4.2. Türk-İslam medeniyetinde yetişen bilginlerin bilimsel gelişme sürecine katkılarını tartışır.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.7.4.3. XV-XX. yüzyıllar arasında Avrupa'da yaşanan gelişmelerin günümüz bilimsel birikiminin oluşmasına etkisini analiz eder.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.7.4.4. Özgür düşüncenin bilimsel gelişmelere katkısını değerlendirir.	Varoluşçuluk	İlerlemecilik
7.Sınıf Üretim, Dağıtım ve Tüketim	SB.7.5.1. Üretimde ve yönetimde toprağın önemini geçmişten ve günümüzden örneklerle açıklar.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.7.5.2. Üretim teknolojisindeki gelişmelerin sosyal ve ekonomik hayata etkilerini değerlendirir.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.7.5.3. Kurumların ve sivil toplum kuruluşlarının çalışmalarına ve sosyal yaşamdaki rollerine örnekler verir.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.7.5.4. Tarih boyunca Türklerde meslek edindirme ve meslek etiği kazandırmada rol oynayan kurumları tanır.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.7.5.5. Dünyadaki gelişmelere bağlı olarak ortaya çıkan yeni meslekleri dikkate alarak mesleki tercihlerine yönelik planlama yapar.	Pragmatizm Varoluşçuluk	İlerlemecilik
	SB.7.5.6. Dijital teknolojilerin üretim, dağıtım ve tüketim ağında meydana getirdiği değişimleri analiz eder.	Pragmatizm	İlerlemecilik
7.Sınıf Etkin Vatandaşlık	SB.7.6.1. Demokrasinin ortaya çıkışını, gelişim evrelerini ve günümüzde ifade ettiği anlamları açıklar.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.7.6.2. Atatürk'ün Türk demokrasisinin gelişimine katkılarını açıklar.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.7.6.3. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin temel niteliklerini toplumsal hayattaki uygulamalarla ilişkilendirir.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.7.6.4. Demokrasinin uygulanma süreçlerinde karşılaşılan sorunları analiz eder.	Pragmatizm	İlerlemecilik
7.Sınıf Küresel Bağlantılar	SB.7.7.1. Türkiye'nin üyesi olduğu uluslararası kuruluşlara örnekler verir.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.7.7.2. Türkiye'nin ilişkide olduğu ekonomik bölge ve kuruluşları tanır.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.7.7.3. Çeşitli kültürlere yönelik kalıp yargıları sorgular.	Pragmatizm	İlerlemecilik
	SB.7.7.4. Arkadaşlarıyla birlikte küresel sorunların çözümüne yönelik fikir önerileri geliştirir.	Pragmatizm	İlerlemecilik

7. Sınıf İnsanlar, Yerler ve Çevreler öğrenme alanı ile ilgili kazanımları, eğitim felsefeleri açısından sırasıyla; (1. Kazanım) çocuğun bilgiyi edinme ve aktarma süreçlerinin kendisi tarafından gerçekleştirilmesi, (2. Kazanım) Demografi ve beşeri coğrafya konuları hakkında çocuğun yorumlarda bulunabilmesi; zamansal ve mekânsal deneyiminin ev ve okuldan başlayıp, toplumu ve dünyayı kapsayacak biçimde bir nitelik kazandırılmasını, (3. Kazanım) Çocuğun göç üzerine düşünsel süreçlere girmesi ve göçü nedensel bir bağlamda tartışması; hayatın bir parçası olan göç olgusunu kendi öğrenme süreçlerinde sorgulayarak yeniden yapılandırma süreci olması, (4. Kazanım) Çocuğun, bilgi edinmede kendi öğrenmelerine bağlı bir süreç içerisinde olması ve bu öğrenmelere örnekler verebiliyor olması gibi ilkeler tespit edildiğinden pragmatizm (yararcılık) eğitim felsefesi ile ilişkilendirilmiştir (Tablo 4).

Bunun yanı sıra 7. Sınıf İnsanlar, Yerler ve Çevreler öğrenme alanı ile ilgili kazanımları, eğitim teorileri açısından sırasıyla; (1. Kazanım) öğrencinin; bilginin özümsenmesini ve kavramasını kendi kendine gerçekleştirmesi, (2. Kazanım) öğrencinin yorumlarda bulunabilmesi öğrencinin aktif olduğu bir öğrenme sürecinin ön planda tutulması, (3. Kazanım) öğrencinin kendi fikirlerini ortaya koyması ve tartışabilmesi, (4. Kazanım) eğitim, çocuğun doğal gelişimini sağlayıp onun yaratıcılığını, kendi ifadesini ve dürtülerini ortaya çıkaracak özgür davranışlara olanak sağlamayı benimsemesi gibi ilkeler tespit edildiğinden İlerlemecilik eğitim teorisi ile ilişkilendirilmiştir (Tablo 4).

7. Sınıf Bilim, Teknoloji ve Toplum öğrenme alanı ile ilgili kazanımları, eğitim felsefeleri açısından sırasıyla; (1. Kazanım) Çocuğun, toplumun kültürel araçlarıyla değerlerini benimsemesi ve bu değerleri aktarmak üzere kendini yetiştirmesi, (2. Kazanım) Sosyal bir kurum olan okulun bir yandan kültürel mirası aktarırken bir yandan da toplumun yeni ihtiyaçlarına ve taleplerine cevap veren yapıda olması gerektiğine vurgu yapması ve öğrenciyi öğrenmelerinden sorumlu tutarak merkeze koyması, (3. Kazanım) Sosyal bir kurum olan okulun bir yandan kültürel mirası aktarırken bir yandan da toplumun yeni ihtiyaçlarına ve taleplerine cevap veren yapıda olması gerektiğine vurgu yapması, öğrenciyi öğrenmelerinden sorumlu tutarak merkeze koyması, sebebiyle pragmatizm eğitim felsefesiyle ilişkilendirilmiştir. (4. Kazanım) Çocuğun bireyselliğini geliştirmeye imkân sağlanması, bu nedenle insanın çevresinin, ailesinin hatta okul ve öğretmeninin etkisinin de üstünde bağımsız özgür bir kişi haline getirilmesi önemlidir. Çocuğun, özgür düşüncenin bilimsel gelişmelere katkısını değerlendirmesi; kendini gerçekleştirme ve bireyselliğini oluşturması bağlamında varoluşçu eğitim felsefesiyle ilişkilendirilmiştir (Tablo 4).

Bunun yanı sıra 7. Sınıf Bilim, Teknoloji ve Toplum öğrenme alanı ile ilgili kazanımları, eğitim teorileri açısından sırasıyla; (1. Kazanım) Bilgi edinme süreçlerinin merkezine öğrenciyi koyan ve aktif öğrenme eyleminin öğrencinin kendisi tarafından gerçekleştirilmesi, (2. Kazanım) Eğitim etkin katılıma, iş birlikli öğrenmeye, problem çözmeye dayalı; gerçek yaşantıların sunulduğu, araştırma inceleme faaliyetlerinin yoğun bir şekilde yapıldığı, öğrencinin kendi öğrenmesine rehberlik ettiği, sorumluluk, demokratik yaşam gibi becerilerin

öğretildiği bir şekilde yapılması gerektiğini, böylece araştırma ve sorgulamaya dayalı bir eğitim ortamı olacağı için, ezber bilgi yer almayacağını öğrencilerin kendisini ifade etme becerisi de gelişeceği, (3. Kazanım) Bilgi edinme süreçlerinin merkezine öğrenciyi koyan ve aktif öğrenme eyleminin öğrencinin kendisi tarafından gerçekleştirilmesi, (4. Kazanım) öğrencilerin kendi kendine düşünmeyi öğrenmelerinde büyük önem vermesi gibi ilkeler tespit edildiğinden ilerlemecilik eğitim teorisi ile ilişkilendirilmiştir (Tablo 4).

7. Sınıf Üretim, Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanı ile ilgili kazanımları, eğitim felsefeleri açısından sırasıyla; (1. Kazanım) Çocuğun, bilgi edinmede kendi öğrenmelerine bağlı bir süreç içerisinde olması ve bu öğrenmelere örnekler verebiliyor olması, (2. Kazanım) Öğrencinin iki farklı alan arasındaki bağlantıları keşfederek değerlendirmeler yapabilmesi; kendi bilgi kavrayışlarını inşa etme imkânı tanımak, onlara bilgileri hali hazırda bilmekte olduğu şeylerle, yeni temasa geçtikleri olay ve faaliyetlerin karşılıklı etkileşimi üzerinden yapılandırma imkânı temin etmeyi hedeflemesi, (3. Kazanım) Çocuğun, bilgi edinmede kendi öğrenmelerine bağlı bir süreç içerisinde olması ve bu öğrenmelere örnekler verebiliyor olması (4. Kazanım) Eğitimin değer yüklü olduğunu, toplumun kültürel becerilerinin, bilgisinin ve değerlerinin aktarıldığı ve mirasını koruyup devam ettirecek bireylerin yeniden üretildiği bir araç olarak görülmesi, geçmiş ile bağlantı kurup günümüz değerlerini kavraması, (6. Kazanım) İnsanın bütününü kapsayan nitelikte eğitim, göreceli ve kolayca değişebilir yapıda olması, bilgilerin yaşantının ve organizmanın çevreyle etkileşiminin sonucu olması ve gerçeğin; rasyonel olarak bulunan değil, deneyim yoluyla bulunan bilgi olması bağlamında pragmatist eğitim felsefesiyle ilişkilendirilmiştir. (5. Kazanım) Kişiye yaşamında fayda sağlayabilmesi bakımından pragmatizm eğitim felsefesi, kişinin kendini tanımlaması ilkesiyle de varoluşcu eğitim felsefesiyle ilişkilendirilmiştir (Tablo 4).

Bunun yanı sıra 7. Sınıf Üretim, Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanı ile ilgili kazanımları, eğitim teorileri açısından sırasıyla; (1. Kazanım) Çocuğun doğal gelişimini sağlayıp onun yaratıcılığını, kendi ifadesini ve dürtülerini ortaya çıkaracak özgür davranışlara olanak sağlamayı benimsemesi, (2. Kazanım) Bilgi edinme süreçlerinin merkezine öğrenciyi koyması ve aktif öğrenme eyleminin öğrencinin kendisi tarafından gerçekleştirilmesi gerektiği ilkesini öne sürmesi üst düzey zihinsel becerilerin (uygulama, değerlendirme, analiz etme vb.) geliştirilmesi, (3. Kazanım) Çocuğun doğal gelişimini sağlayıp onun yaratıcılığını, kendi ifadesini ve dürtülerini ortaya çıkaracak özgür davranışlara olanak sağlamayı benimsemesi, (4. Kazanım) Öğrencinin; bilginin özümsenmesini ve kavramasını kendi kendine gerçekleştirmesi, (5. Kazanım) Çocuğun ilgilerine yönelen, özel problemlerin çözümünden hareket edilerek her çocuğun kendi hayatını kendisinin kurmasını amaçlayan ve öğrendiklerini kullanabilmeleri, eleştirel düşünme yapısına sahip olabilmeleri, yaşamayı öğrenebilmelerini ve bunun yanı sıra eğitimin hayata hazırlık değil hayatın kendisi olduğunu savunması, (6. Kazanım) Eğitilmiş bireyin; hayata uyan değil, onu eleştirel bakış açısının süzgecinden geçirip değerlendirerek geliştiren kişi olması bağlamda ilerlemecilik eğitim teorisiyle ilişkilendirilmiştir (Tablo 4).

7. Sınıf Etkin Vatandaşlık öğrenme alanı ile ilgili kazanımları, eğitim felsefeleri açısından sırasıyla; (1. Kazanım) Evrimselciliğe bağlı olarak değişimi göz önünde bulundurup sürekli gelişmeyi hedeflemesi, deneyime dayanan bilgi biçimini kabul edip pozitif değerleri ön planda tutan, her türlü katı kuralcılığa ve mutlakiyetçiliğe karşı olup, bilimin, demokrasinin, bireysel hak ve özgürlüklerin, çoğulcu katılımın önemle üzerinde durması, (2. Kazanım) Öğrencinin kendi bilgi kavrayışlarını inşa etme ilkesini benimsemesi, çocuğun bilgiyi edinme ve aktarma süreçlerinin kendisi tarafından gerçekleştirilmesi, (3. Kazanım) Öğrencinin iki veya daha fazla durum, olay, olgu arasındaki ilişkiyi ortaya koyabilmesi, öğrencinin hali hazırda bilmekte olduğu bilgileri, öğrendiği yeni bilgilere transfer ederek süreci kendisinin yapılandırması, (4. Kazanım) Çocuğu aktif bir biçimde sürece dahil eden, araştıran, sorgulayan, problem çözme yetisine sahip, geçmiş ve bugün arasında dengeyi sağlıklı bir biçimde kurabilen bireyler yetiştirmeyi amaç edinmesi bağlamında pragmatist eğitim felsefesiyle ilişkilendirilmiştir (Tablo 4).

Bunun yanı sıra 7. Sınıf Etkin Vatandaşlık öğrenme alanı ile ilgili kazanımları, eğitim teorileri açısından sırasıyla; (1. Kazanım) Gerçek gelişmenin zorunlu koşulu olan fikirler ve kişiliklerin serbestçe etkileşimine imkân veren ve onu teşvik eden yegâne ortamın demokratik ortam olduğunu savunması, (2. Kazanım) Bilgi edinme süreçlerinin merkezine öğrenciyi koyması ve aktif öğrenme eyleminin öğrencinin kendisi tarafından gerçekleştirilmesi gerektiği ilkesini öne sürmesi, (3. Kazanım) Eğitimin hayata hazırlık değil, hayatın kendisi olması gerektiğini savunması, yaşamla ilgili ilkeleri amaç edinmesi, (4. Kazanım) Çocuğun süreci kendisinin yapılandırması ve onun gerçek dünya ile bağlantı kurma yolları olan eylemlerine rehberlik edilmesi gerektiğini öne sürmesi, ‘Analiz etme’; üst düzey düşünme becerileri arasında yer almaktadır. Bu sebeple üst düzey zihinsel becerilerin geliştirilmesine öncülük etmesi bağlamında ilerlemecilik eğitim teorisiyle ilişkilendirilmiştir (Tablo 4).

7. Sınıf Küresel Bağlantılar öğrenme alanı ile ilgili kazanımları, eğitim felsefeleri açısından sırasıyla; (1. Kazanım) Bilgi edinmenin öğrencinin kendi öğrenmesiyle gerçekleşmesi, çocuğun, bilgi edinmede kendi öğrenmelerine bağlı bir süreç içerisinde olması ve bu öğrenmelere örnekler verebiliyor olması, (2. Kazanım) Dünyanın anlamlandırılabildiği ölçüde değerli olduğunu ve bilgiyi yapılandırma süreçlerinde öğrencinin aktif bir konumda olması gerektiğini öne sürmesi, (3. Kazanım) Eğitimin amacının; akıl ve zekâ, kültürleme, devamlı değişen dış dünyaya uyumu sağlaması, öğrenciye verilecek bilgi ve becerilerin yanı sıra araştırma yöntemi eğitimde önemli bir faktör olması, öğrencilere öncelikle nasıl eleştirel düşünecekleri öğretmesi, (4. Kazanım) Eğitim sürecinin, kişiye kendisini olgunlaştıracak bir kültürel çevre ya da ortam temin ettiğini, böyle bir ortam sayesinde kişinin grup yaşamına katılımını kolaylaştıracak dili, beceri ve bilgileri kazandığını savunması ve bireylere topluma dahil olabilmeleri veya grup etkileşimine girebilmeleri için gereklilikleri temin etmesi ve bireyleri olgunlaştırıp geliştiren bir süreç olması bağlamında pragmatist eğitim felsefesiyle ilişkilendirilmiştir (Tablo 4).
Bunun yanı sıra 7. Sınıf Küresel Bağlantılar öğrenme alanı ile ilgili kazanımları,

eğitim teorileri açısından sırasıyla; (1. Kazanım) Çocuk veya öğrenci merkezli bir akım olması, öğrencinin aktif olduğu bir öğrenme sürecinin ön planda tutulması esasına dayanması, (2. Kazanım) Çocuğun doğal gelişimini sağlayıp onun yaratıcılığını, kendi ifadesini ve dürtülerini ortaya çıkaracak özgür davranışlara olanak sağlamayı benimsemesi, (3. Kazanım) Hayata uyan değil, onu eleştirel bakış açısının süzgecinden geçirip değerlendirerek geliştiren kişi olması, (4. Kazanım) Öğrenci merkezli eğitim esasına dayanması, üst düzey zihinsel becerileri-uygulama değerlendirme, analiz etme, problem çözme gibi-geliştirmesi bağlamında ilerlemecilik eğitim teorisiyle ilişkilendirilmiştir (Tablo 4).

Tartışma ve Sonuç

2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı 4., 5., 6. ve 7. Sınıf ders kazanımlarını eğitim felsefeleri ve eğitim teorileri açısından incelemeyi amaçlayan bu araştırmada programlarda yer alan 131 kazanım eğitim felsefeleri ve eğitim teorileri açısından incelenmiştir. Araştırma sonucunda sosyal bilgiler 4. sınıf öğretim programında yer alan 33 kazanımdan 29'unun Pragmatizm (yararcılık) eğitim felsefesi, 1'inin Natüralizm eğitim felsefesi, 4'ünün Varoluşçuluk eğitim felsefesi ve 4'ünün hem Pragmatizm hem de Varoluşçuluk eğitim felsefeleri ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca bu 33 kazanımın 33'ünün İlerlemecilik eğitim teorisi, 3'ünün de hem İlerlemecilik hem de Yeniden Kurmacılık eğitim teorileri ile ilişkili olduğu belirlenmiştir. Sosyal bilgiler 5. sınıf öğretim programında yer alan 33 kazanımdan 31'inin Pragmatizm eğitim felsefesi, 2'sinin Varoluşçuluk eğitim felsefesi ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca bu 33 kazanımın 31'inin İlerlemecilik eğitim teorisi, 1'inin Esasicilik eğitim teorisi, 1'inin Yeniden Kurmacılık eğitim teorisi ve 6'sının ise hem İlerlemecilik hem de Yeniden Kurmacılık eğitim teorileri ile ilişkili olduğu belirlenmiştir. Sosyal bilgiler 6. sınıf öğretim programında yer alan 34 kazanımdan 28'inin Pragmatizm, 5'inin Varoluşçuluk, 1'inin ise hem Pragmatizm hem Natüralizm felsefi kuramları ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca bu 34 kazanımın 32'sinin İlerlemecilik, 1'inin Yeniden Kurmacılık, 1'inin ise Pragmatizm eğitim felsefeleri ile ilişkili olduğu belirlenmiştir. Sosyal Bilgiler 7. sınıf öğretim programında yer alan 31 kazanımdan 28'inin Pragmatizm 2'sinin Varoluşçuluk, 1'inin hem Pragmatizm hem Varoluşçuluk felsefeleriyle ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca bu 31 kazanımın hepsinin İlerlemecilik eğitim felsefesiyle ilişkili olduğu belirlenmiştir.

2018 Sosyal bilgiler öğretimi programının kazanımlarında genel olarak Pragmatizm eğitim felsefesi ve İlerlemecilik eğitim teorisinin temel alındığını görmekteyiz. 131 kazanımın 116'sının (% 89) Pragmatizm (Yararcılık) eğitim felsefesi, 127'sinin (% 97) İlerlemecilik eğitim teorisi ile ilişkilendirilmesi bunu açıkça göstermektedir. 2018 Sosyal Bilgiler öğretiminin temel ilkeleri "yerellik, güncellik, disiplinler arası, yansıtıcı sorgulama, geçmiş bugün-gelecek bağlantısı, zaman-süreklilik-değişim ve esneklik" şeklindedir (MEB, 2018). Bu bağlamda araştırmada, tespit edilen kazanım-eğitim felsefeleri ve teorileri ilişkisi sonuçlarının, temel ilkeler ile bağlantısı oldukça anlamlıdır ve amaca uygundur.

Kazanımların hedef davranışları "yapar-ifade eder" şeklinde hazırlanmış olması da, öğrenci merkezli eğitimi temel alan Pragmatizm eğitim felsefesi ve İlerlemecilik eğitim teorisi ile örtüşmektedir.

Öğretmen ve öğretmen adaylarının eğitim felsefelerine ve teorilerine bakış açısını değerlendiren çalışmalara rastlamak mümkündür. Kozikoğlu (2018)'nun öğretmenlerle gerçekleştirmiş olduğu çalışmada öğretmenlerin en çok tercih ettikleri eğitim felsefelerinin sırasıyla Varoluşçuluk, İlerlemecilik, Yeniden Kurmacılık, Daimicilik ve Esasicilik olduğu görülmüştür. Geçici ve Yapıcı (2008)'nın ilköğretim öğretmenlerinin eğitim felsefelerini değerlendirdiği çalışmada öğretmenlerin en fazla İlerlemecilik eğitim felsefesini benimsedikleri görülmüştür. Çalışkan (2013)'ın Fen öğretmen adaylarının eğitim felsefesi yaklaşımları ile planlama süreçleri üzerine yapmış olduğu çalışmada öğretmen adaylarının büyük bir bölümünün İlerlemeci ve Deneyselci eğitim felsefesi akımlarının etkisinde olduğu görülmektedir. Doğanay ve Sarı (2002)'nın İlköğretim öğretmenlerinin sahip oldukları eğitim felsefelerine ilişkin algılarının değerlendirilmesi çalışmasında hem sınıf hem de branş öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun Deneyselcilik eğitim felsefesini temel aldıkları, sırasıyla Realizm, Varoluşçuluk ve Daimiciliğin en çok benimsenen eğitim felsefeleri olduğu belirlenmiştir. Yine Ekiz (2007), Altınkurt, Yılmaz ve Oğuz (2012), Aslan (2017)'ın çalışmalarında öğretmenlerin en çok tercih ettikleri eğitim felsefe ve teorilerinin Varoluşçuluk ve İlerlemecilik olduğu görülmüştür. Bunların yanı sıra Özbaş (2015)'ın Sosyal Bilgiler öğretmen adayları ile yaptığı çalışmada öğretmen adaylarının en çok benimsediği felsefi anlayışın Deneyselcilik olduğu görülmüştür. Yazıcı (2017)'nın öğretmen adayları ile yaptığı çalışmada ise öğretmen adaylarının en çok tercih ettikleri eğitim felsefe ve teorilerinin Varoluşçuluk ve İlerlemecilik olduğu görülmüştür. Ektem (2019)'in öğretmen adayları ile yaptığı çalışmada ise öğretmen adaylarının sırasıyla en çok benimsediği eğitim felsefe ve teorileri; Varoluşçuluk, İlerlemecilik, Daimicilik, Yeniden Kurmacılık ve Esasiciliktir. Duman ve Ulubey (2008)'in öğretmen adayları ile ilgili çalışmasında öğretmen adaylarının en çok tercih ettiği eğitim felsefeleri sırasıyla Deneyselcilik, Realizm, Daimicilik, Varoluşçuluk ve İdealizmdir.

Özetle 2018 öğretim programında, 2005 programındaki yapılandırmacı yaklaşımdan hareketle öğrenci merkezli yaklaşım benimsenmeye devam edilmiştir. İncelenen 131 kazanımın büyük çoğunluğunun Pragmatizm eğitim felsefesi ve İlerlemecilik teorisi ile ilişkili olması, 2018 öğretim programının hedeflediği amaçlara hizmet etmektedir. Ancak Sosyal Bilgiler Öğretim Programı kazanımlarının diğer çağdaş eğitim felsefeleri (Varoluşçuluk, Natüralizm) ve çağdaş eğitim teorileri (Yeniden Kurmacılık) açısından yapılandırılmaması önemli bir eksikliktir.

Öneriler

1. Sosyal bilgiler 4., 5., 6. ve 7. sınıfların kazanımları çoğunlukla Pragmatizm eğitim felsefesi ve İlerlemecilik eğitim teorisiyle ilişkilendirilmiştir. Ancak kazanımlar diğer çağdaş eğitim felsefeleri ve eğitim teorileri açısından da içeriğe uygun bir biçimde yeniden yapılandırılabilir.
2. Kazanımlara yönelik sınıf içi öğretmen uygulamalarının eğitim felsefeleri ve eğitim teorilerine uygunluğunun ölçülmesine dair çalışmalar yapılabilir.
3. Sosyal Bilgiler ders kitapları içerisinde yer alan etkinlikler de eğitim felsefesi ve teorileri açısından incelenebilir.
4. Öğretmenlere eğitim felsefeleri ve eğitim teorileri hakkında uzman kişiler tarafından MEB'in desteğiyle hizmet içi eğitimler verilebilir.
5. Öğrencilere kazanımlarla verilmesi amaçlanan beceri ve değerler eğitim felsefeleri ve eğitim teorileri açısından incelenebilir.

6. Sosyal bilgiler dersi kazanımlarını ele aldığımız bu çalışmada olduğu gibi diğer derslerin kazanımları da eğitim felsefeleri ve teorileri açısından incelenebilir.

Araştırmanın Sınırlılıkları ve Gelecek Araştırmalar

Araştırma 2018 yılında kabul edilen ilkokul 4. sınıf ve ortaokul 5., 6. ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programları (MEB, 2018) ve eğitim felsefeleri ve eğitim teorileriyle sınırlıdır. İlerleyen süreçte tarafımızca uygulamaya yönelik çalışmaların yapılması düşünülmektedir.

Yazar Katkıları

Çalışma yazarları yüksek lisans öğrencileri ve bir öğretim üyesini içermektedir. Çalışmanın her aşamasında her yazar katkı sağlamıştır. Tüm yazarlar makalenin yayınlanmış halini okuyup kabul etmişlerdir.

Yayın Etiği

Araştırma ve Yayın Etiği'ne uyuldu. Etik kurul iznine gerek olmadığına dair beyan formu editöre iletilmiştir.

.

ORCID

Ali Ekber Gülersoy https://orcid.org/0000-0003-0338-1366
Gizem Özbay http://orcid.org/0000-0003-4676-6020
Gönül Yıldırım http://orcid.org/0000-0002-6254-3276
Büşra Çetinkaya http://orcid.org/0000-0002-5664-1611

Kaynakça

Altınkurt, Y., Yılmaz, K. & Oğuz, A. (2012). İlköğretim ve Ortaöğretim öğretmenlerinin eğitim inançları. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 31 (2), 1-19

Aktaş, MC. (2019). Nitel veri toplama teknikleri. Özmen, H. ve Karamustafaoğlu, O. (Eds.), *Eğitimde araştırma yöntemleri*. (114-135) içinde. Pegem Akademi. Ankara.

Aslan, S. (2017). Sınıf öğretmenlerinin eğitim inançlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi,* 25(4), 1453-1468

Barr, R., Barth, J.L. and Shermis, S.S. (2013). *Sosyal bilgilerin doğası*. Pegem Akademi. Ankara.

Bilgili, A.S. (2019). *Sosyal bilgilerin temelleri*. Pegem Akademi Yayıncılık. Ankara.

Brameld T. (1970). A Cross-Cuttimg Approach of the curricilum: The Moving Wheel, Hass, G. (Ed), (1987), *Curriculum planning: a new approach*, Allyn and Bacon. 29-31. Boston.

Brubacher, J. S. (1898). *Modern philosophies of education*. McGraw-Hill Book Company. New York.

Butler, J. D. (1957). *Four philosophies and their practice in education and religion*. Harper & Brothers Publishers. New York.

Cevizci, A. (1999). *Paradigma felsefe sözlüğü*. Paradigma Yayınları. İstanbul

Cevizci, A. (2010). *Eğitim sözlüğü*. Say Yayınları. İstanbul.

Cevizci, A. (2019). *Eğitim felsefesi*. Say Yayınevi. İstanbul.

Counts, G. D. (1932). *The school build a new social order*. The John Day Company. New York.

Cremin, L.A. (1964). *The transformation of the school: Progressivism in American education*, 1876-1957. Vintage Books. New York.

Çalışkan, İ. (2013). Fen öğretmen adaylarının eğitim felsefesi yaklaşımları ile planlama süreçleri üzerine bir çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 68-83.

Dewey, J. (1916). *Democracy and education*. The Macmillan Company. New York.

Dewey, J. (1907). *The school and society; being three lectures, supplemented by a statement of the University Elementary School*. University of Chicago Press. New York.

Doğanay, A. ve Sarı, M. (2002). İlköğretim öğretmenlerinin sahip oldukları eğitim felsefelerine ilişkin algılarının değerlendirilmesi. *Yakın Doğu Üniversitesi XI. Eğitim Bilimleri Kongresi*. 1-14.

Duman, B. ve Ulubey, Ö. (2008). Öğretmen adaylarının benimsedikleri eğitim felsefelerinin öğretim teknolojilerini ve interneti kullanma düzeylerine etkisi ile ilgili görüşleri. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20,1-97.

Ekiz, D. (2007). Öğretmen adaylarının eğitim felsefesi akımları hakkında görüşlerinin farklı programlar açısından incelenmesi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 24, 1-12

Ektem, I. (2018). Öğretmen adaylarının eğitim felsefesi inançları ve demokratik tutumları arasındaki ilişki. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27 (6), 2391-2402.

Ergün, M. (2015). *Eğitim felsefesi*. Pegem Akademi. Ankara.

Geçici, S. ve Yapıcı, Ş. (2008). İlköğretim öğretmenlerinin eğitim felsefesiyle ilgili görüşleri. Kuramsal Eğitim Bilim, 1(2), 57-64.

Güçlü, A., Uzun, E., Uzun, S., Yolsal, Ü.H. (2008). *Felsefe sözlüğü*. Bilim ve Sanat Yayınları. Ankara.

Gutek, G. L. (2019). *Eğitime felsefi ve ideolojik yaklaşımlar*. Ütopya Yayınevi. Ankara.

Hançerlioğlu, O. (1977). *Felsefe ansiklopedisi*. Remzi Kitabevi.

İlhan, A. and Gülersoy, A. E. (2019). Evaluation of the achievements of 10th grade geography course curriculum according to the revised bloom taxonomy. *International Journal of Geography and Geography Education*, 39, 10-28.

Kozikoğlu, İ. ve Uygun, N. (2019). Öğretmenlerin benimsedikleri eğitim felsefeleri ile eğitim program tasarım yaklaşaımları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. Vol:47 No:2 Sayfa:411-438

Köksal, H. (2019). Sosyal bilgiler dersi öğretim programı. Turan, R. ve Yıldırım, T. (Eds.), *Sosyal bilgilerin temelleri*. (39-66) içinde. Anı yayıncılık. Ankara.

Kumral, O. (2014). Predicting democratic attitudes and educational philosophies of student teachers. *International Jurnal of Social Science & Education*, 4(2), pp: 359-368.

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), (2018). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (İlkokul ve Ortaokul 4, 5, 6 ve 7. Sınıflar)*. MEB. Ankara.

Miles, M. B. & Huberman A.M. (1994). *Qualitative Data Analysis: An Expanded Sourcebook*. Sage Publications. California.

Munk, A.W. (1965). *A synoptic philosophy of education; toward perspective, synthesis, and creativity*. Abingdon Press. New York.

Michaelis, J.U. (1992). *Social studies for children: a guide to basic instruction*. Allyn and Bacon. Boston.
Oliva, P.F. (1988). *Developing the curriulum*. Scott, Foresman/Little, Brown College Division. Glenview.
Özbaş, B. (2015). Sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının felsefi bakış açılarının öğretmenlik eğitim sürecinde incelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 19 (1), 117-138.
Öztürk, C. (2014) Sosyal bilgiler: Kavram, içerik ve program. Öztürk, C. (Eds.), *Sosyal bilgiler öğretimi*. (2-30) içinde. Pegem Akademi. Ankara.
Pratte, R. (1971). *Contemporary theories of education*. Scranton: Intext Educational Publishers-College Division.
Savage, T. V. and Armstrong, D. G. (1996). *Effective Teaching in Elementary Social Studies*.Third edition. USA: Prentice Hall.
Sönmez, V. (2008). *Program geliştirmede öğretmen elkita*bı. Anı Yayıncılık. Ankara.
Sönmez, V. (2020). *Eğitim felsefesi*. Anı Yayıncılık. Ankara.
Turan, R. (2018). *2017 İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretim Programında 2018 yılında Gerçekleştirilen Güncelleme Üzerine Bir Değerlendirme*. Uluslararası Akşemseddin İnsan, Toplum ve Spor Bilimleri Sempozyumu.
Turan R., Yıldırım T. (Ed*.), Sosyal bilgilerin temelleri.* Anı yayıncılık. Ankara.
Wesley, E. B. (1964). *Teaching social studies in high schools*. D. C. Heath and Company. Boston.
Yazıcı T. (2017). Müzik öğretmeni adaylarının eğitim felsefesi inançları. Kastamonu Eğitim *Dergisi,* 25(2).

The Journal of International Social Science Education

ISSN: 2146-6297 (Online) Journal homepage: https://www.dergipark.org.tr/en/pub/issej

Investigation of attainments of curriculum of social studies course (4th, 5th, 6th and 7th Grades) in terms of educational philosophy and theories

Ali Ekber Gülersoy, Gizem Özbay, Gönül Yıldırım & Büşra Çetinkaya

To cite this article: Gülersoy, A. E., Özbay, G., Yıldırım, G & Çetinkaya, B. (2021). Examination of Syllabus of Social Studies (4th, 5 th, 6th and 7th Grades) According to Philosophy of Education and Theories of Education, The Journal of International Social Science Education, 7(1), 151-199. DOI: 10.47615/issej.944834

To link to this article:https://doi.org/10.47615/issej.944834

© 2021 The Author(s). Reprints and permissions:
Authors have permission to share their article after it has been published in ISSEJ/The journal of International Social Science Education, either in print or online as a First Edition

ISSEJ/The Journal of International Social Science Education is a double peer-reviewed online journal. This article can be used for research, teaching and private studies. Only the authors are responsible for the content of the article. The journal has the copyright of the articles. The publisher cannot be held liable for any loss, transaction, claim or damage arising directly or indirectly in connection with the use of the research material.

All authors are requested to disclose any actual or potential conflict of interest including any financial, personal or other relationships with other people or organizations regarding the submitted work.

THE JOURNAL OF INTERNATIONAL SOCIAL SCIENCE EDUCATION
2021 VOLUME.7, ISSUE 1, 151–199
https://doi.org/10.47615/issej.944834

OPEN ACCESS Check for updates

Investigation of Attainments of Curriculum of Social Studies Course (4th, 5th, 6th and 7th Grades) in Terms of Educational Philosophy and Theories

Ali Ekber Gülersoy[1] Gizem Özbay[2] Gönül Yıldırım[2] Büşra Çetinkaya[2]

[1]Buca Faculty of Education, Department of Turkish and Social Fields Education, Social Studies Education, Dokuz Eylül University, Buca, İzmir, 35380, Turkey

[2]Institute of Educational Sciences, Social Studies Education Graduate Student, Dokuz Eylül University, Buca, İzmir, 35380, Turkey

ABSTRACT
The aim of this study was to examine the 131 learning outcomes of 4th, 5th, 6th and 7th grade which are placed in the Social Studies curriculum, on the basis of theories of education and philosophies of education. In the research, document analysis method was used based on qualitative research design. In the research, primary school 4th grade and middle school 5th, 6th and 7th grade Social Studies curriculum, accepted in 2018, was based on as data source. 131 learning attainments that are placed in the curriculum were associated with Pragmatism, Existensialism, Naturalism philosophy of education and Progressivism, Reconstructionism, Essentialism theories of education. As a result of the research, it was revealed that most of the learning attainments in the 2018 program were related to the Pragmatism education philosophy and Progressive education theory. In this framework, the attainments could restructured in terms of other contemporary educational philosophies (Existentialism, Naturalism) and contemporary educational theories (Reconstructionism).

ARTICLE HISTORY
Received 29 May 2021
Accepted 19 June 2021

KEYWORDS
Social studies education, philosophy of education, theories of education, curriculum, attainment

Type of the paper
Research article

CONTACT Ali Ekber Gülersoy gulersoy74@gmail.com©

2021 The Author(s). Ali Ekber Gülersoy, Gizem Özbay, Gönül Yıldırım, Büşra Çetinkaya
This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial License (http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/), which permits non-commercial re-use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited, and is not altered, transformed, or built upon in any way.

Introduction

National Council for Social Studies (NCSS) defined social studies as: "Social studies is a field of study that integrates social studies and human studies to promote civic competences. Within school program, social studies provide a coordinated and systematic study upon content which it appropriates from humanities, mathematics and natural sciences, as well as anthropology, archaeology, economics, geography, history, law, philosophy, politic science, psychology, religion and sociology. The primary purpose of social studies is to help young people in improving their informed and reasoned skills to be able to take decision in a culturally diverse, democratic society in an interdependent world." (Öztürk, 2014: 4).

When curricula which are prepared in our country regarding social studies field is examined, it is obviously seen that definition of social studies matches up with curricula in accordance with aims. In Social Studies curriculum of 2018 school year: It was stated as "primary purpose of our education system is to raise individuals who have knowledge, skills and behaviours, integrated with our values and competencies. While these knowledge, skills and behaviours are being tried to be attained through curricula, our values and competencies function as connection and horizon which establish integrity between these knowledge, skills and behaviours'' (MEB, 2018). Curricula are developed by Board of Education of MEB (Ministry of National Education) in Turkey. "What kind of a human do we want?'' is common question that all curricula seek an answer (Turan and Yıldırım, 2019: 44). This question which sheds light on preparing curricula creates the need for curricula to update themselves continuously because of the fact that we are living in an ever-changing world. Ministry of National Education (MEB) updated comprehensively curricula in 2017, which were being implemented beginning from 2005-2006 school year in primary education and secondary education. One of the updated curricula is the curriculum of Social Studies course for primary education. Renewed curriculum began to be implemented starting from 5th grades of secondary school as of 2017-2018 school year (Turan, 2018: 621).

Another important issue is planning stage of curricula. If there is need for a framework in determining educational purposes, shaping curriculum and creating teaching environment, it is seen that philosophy is what determines this framework (Kumral, 2014). In this context, while curricula are being prepared, to take philosophical foundations into consideration is of quite importance. "In dimension of scrutinizing structure of education, philosophy manifests itself as philosophy of education. In the most general sense, it is a branch of philosophy that researches nature, assence, purposes, scope and content of education as a whole; presents what inside-education or outside-education conditions are, which are needed for an ideal education environment in terms of both instructor and learner; 'examines certain methods which are used during education process from Socratic education to existential education; queries answers given to those questions as well as being them that are sought-answer questions in

pedagogy; makes clear to which purposes education is liable to reach by analyzing learning and teaching actions; clarifies whether or not education is possible principally, and if so, under which conditions it is possible; investigates benefits&harms, advantages&disadvantages of education; thinks over how education would be saved from being voice of a certain ideology; investigates which knowledge and skills an instructor is responsible for making students to gain except for pure knowledge; and that tries to understand systematically education process in all its aspects and to contribute to improvement of this process as far as possible" (Güçlü et al., 2008).

For Cevizli whom was taken as a reference in this study while educational philosophies and educational theories were being determined: Classic educational philosophies, found their source in philosophical notion as system or content, are also known as ''isms'' approaches. From this standpoint, general educational philosophies are composed of idealism, realism, pragmatism, naturalism and existentialism (Cevizci, 2019: 22). When philosophical theories which constitute structure of education are examined; they are seen to be addressed as Prennialism, Essentialism, Progressivism, Reconstructionalism, Naturalism and Existentialism. Theories which constitute the root of education emerge based on general philosophies. For example, essentialism takes its source from idealism and realism. And, progressivism and naturalism take their source from pragmatist philosophy (Duman and Ulubey, 2008: 97).

Idealism can be defined as "a philosophy that establishes foundation of reality through concepts such as intellectual, spiritual and ideal etc." (Gutek, 2019: 20). At the center of idealist education, there are courses and teacher. In this context, for Butler (1957: 240-243); teacher should be like a friend with student, should arouse learning desire in student, should know his/her students, should have a grasp of subject which he/she would lecture, and should create democratic environment in the class.

Educational theory of prennialism was formed by influence of educational philosophy of idealism. "Prennialism emerged as a view opposite to essentialism and existentialism. It attaches importance to human's intellectual and spiritual development. It suggests that education should be stable and permanent. According to prennialism, human does not change, therefore education should not change, as well" (Pratte, 1971: 28)

Hançerlioğlu (1977: 217) defines realism as "a notion that suggests being exists objectively and independently of human consciousness". Realism brings forward that people have abilities to reach to knowledge of being and that they can reach this knowledge through reason (Gutek, 2019: 51). "In realistic education, also syllabus consists of the best knowledge regarding reality. Since these knowledge need determining by the most compotent researchers, curriculum of realistic education has an authoritarian structure" (Brubacher, 1898: 331).

Educational theory of realistic notion is accepted as essentialism (Cevizci, 2010: 49). "This theory is based upon a conservative foundation. Task of school is to provide students with certain traditional values, skills and knowledge" (Pratte, 1971: 29). To

provide person with socialization, to make person gain the leading cultural values, to prevent change and conflict, to conserve cultural heritage and to adapt to society are among targets of education. Teacher is at the center since teacher is representative of cultural heritage and has exact and consistent knowledge. While teacher is active since teacher does teaching job, student is at a passive position (Sönmez, 2020: 92-93).

Naturalism is defined as "notion that brings forward everything which exists or was over and done with is natural in the sense of explainability by sampled methods in natural sciences and existing everyting constitutes a part of nature'' (Cevizci, 1999: 256). Naturalism suggests a student-centered notion of education. It puts forwards that education should have a quality for child's natural processes and needs rather than being in an offical structure (Cevizci, 2010: 89-92).

John Dewey pioneered to pragmatic education. His thoughts have led philosophy of education throughout 20th century" (Gutek, 2019: 93). "Pragmatism, which generally exhibits tendency to adopt scientific method at the point of understanding human and solving problems encountered in any field, adopts pluralism as view of being because of its being more suitable for world and human's nature" (Cevizci, 2019: 122).

In Pragmatism, "Education is obliged to make contribution to building of society in line with democratic principles as well as contribution to individual's healthy development" (Cevizci, 2019: 126). In pragmatism, student is in pivotal position of education (Dewey, 1907: 51). In this context; pragmatist thought having principle that 'focus of education should be on each child's skills, needs and preferences by considering children as separate individuals, also objects to the opinion that having the same teacher and course's book means each child would be able to learn in the same way (Dewey, 1916: 153).

For progressivists, educational situations should obey to these principles;

1) Subjects and courses should be created by taking students to the central position, because there are students at the center of learning.
2) Learnings should be constructed experiencing by students themselves and should be based on experience.
3) Student should be able to analyze events, fact and problems and to put forward an idea
4) human mind should be addressed as a whole.
5) School is not preparation to life, but is epitome of the life.
6) Practice but not theory should be prioritized in education.
7) In education, punishment should not be imposed. Discipline within the class should be provided by creating a productive atmosphere but not by silence.
8) Education should be shaped in a democratic environment, according to students' interests and requests.
9) Measuring knowledge should be based upon analysis of scientific quality of solutions which students would develop against problems that they would confront in

life, but not upon to what degree knowledge obtained are remembered (Sönmez, 2020: 106-112).

Existentialists defend that meaning could be created by human oneself, except for situations where human is within. Existentialists built their philosophy of education on the idea that human existence is basic reality. Human's essence is created by human. Existentialists, for this reason, advocate that student should be encouraged toward knowing himself/herself. Their expectation from education is that a free learning environment should be provided, where student is stimulated to create his/her choices by himself/herself (Pratte, 1971: 30).

"Social re-constructionists take re-construction of social experiment and culture to the pivotal position, by following John Dewey's pragmatism that attaches importance to requirement of re-construction of both individual and social experience" (Gutek, 2019: 338).

"Reconstructionism, which grounds on social dimension of education and brings its role in social change into the forefront, defends that human is within a deep cultural crisis and that education could undertake important roles in preventing global disasters. Reconstructionism puts forward that education could make contributions to filling deep gap between technological advances and values, in particular" (Cevizci, 2010: 509)

Purpose

Main purpose of this study is to examine attainments of 4th, 5th, 6th and 7th grades of Curriculum of 2018 Social Studies Course in terms of educational philosophies and theories. Problematic sentence of the study is in the form (of) ''What kind of relationship is there between attainments of curriculum of social studies course (4th, 5th, 6th, and 7th grades) and educational philosophy and theories?''. Sub-problems of the study are as follows:

1. What kind of relationship is there between attainments of curriculum of social studies for 4th grade and educational philosophy and theories?
2. What kind of relationship is there between attainments of curriculum of social studies for 5th grade and educational philosophy and theories?
3. What kind of relationship is there between attainments of curriculum of social studies for 6th grade and educational philosophy and theories?
4. What kind of relationship is there between attainments of curriculum of social studies for 7th grade and educational philosophy and theories?

Method

Document review is analysis of materials which contain knowledge regarding subject of the study (Aktaş, 2019: 126). In the study, as data source, Curricula of Social Studies Course for 4th grade of Primary School and for 5th, 6th, and 7th grades of Secondary School, accepted in 2018, (MEB, 2018) were taken as a base. Evaluations of attainments regarding educational philosophies and theories were addressed by each researcher separately. With the purpose of carrying out reliability of the study, all works were

brought together to determine attainments with ‘‘Consensus’’ and ‘‘Dissensus’’ and a consensus was reached among researchers in the whole of the said associations. Two persons’ opinions, who are specialist(s) in the field of educational philosophy, were received for reliability of the study. Since specialist persons’ opinions and researchers’ opinions are different in some attainment analyses, reliability coefficient of the study was determined as follows:

Reliability = Consensus / Consensus+ Dissensus

Reliability = 100 / 100+31=.76

That reliability coefficient of the study was found (0,76) above the value ‘‘0,70’’ means reliability of the study, in other words, attainment analyses are reliable (Miles and Huberman, 1994: 64).

Researchers and specialists’ attainment analyses with difference of opinion were rearranged within the scope of specialists’ views.

Findings

In this chapter, attainments, which take a place in curriculum of social studies course for 4th, 5th, 6th and 7th grades, were addressed and evaluated in terms of educational philosophies and theories. Findings of the study were presented in accordance with purposes of the study and were tabularized according to grade level. Attainments and learning areas were given directly in tables and their relationships with philosophical theories and educational theories were scrutinized. Each attainment was addressed one by one and was evaluated together with its reason.

Discussion and Conclusion

As a consequence of the study, twenty nine of 33 attainments, which take a place in curriculum of social studies course for 4th grade, are related to educational philosophy of Pragmatism; one of those is to educational philosophy of naturalism; four of those are to educational philosophy of existentialism; four of those are to educational philosophies of both pragmatism and existentialism. In addition, it was detected that thirty three of these 33 attainments are connected to educational theory of progressivism; and three of those (33 attainments) were to educational theories of both progressivism and re-constructionism.

It was detected that thirty one of 33 attainments, taking a place in curriculum of social studies course for 5th grade, were related to educational philosophy of pragmatism and two of those were to educational philosophy of existentialism. In addition, it was determined that thirty one of these 33 attainments were connected to educational theory of progressivism; one of those 33 attainments is to educational theory of essentialism; one of those is to educational theory of re-constructionism; and six of those are to educational theories of both progressivism and re-constructionism.

It was detected that twenty eight of 34 attainments, taking a place in curriculum of social studies course for 6th grade, were related to philosophical theory of pragmatism; five of those were to existentialism; one of those was to philosophical theories of pragmatism and naturalism. In addition, it was determined that thirty two of 34 attainments were connected to educational philosophy of progressivism, one of those was to

reconstructionism, and one of those was to educational philosophy of pragmatism.
It was detected that twenty eight of 31 attainments, taking a place in curriculum of social studies course for 7th grade, were related to philosophy of pragmatism; two of those were to existentialism; and one of those was to educational philosophies of both pragmatism and existentialism. In addition, all of these 31 attainments were detected to be connected to educational philosophy of progressivism.
When we have generally evaluated attainments of curriculum of social studies course of 2018 school year, we see that educational philosophy of pragmatism and educational theory of progressivism were taken as a base. Relating one hundred sixteen of 131 attainments to educational theory of pragmatism and one hundred twenty-seven of those were to that of progressivism, shows this obviously.
When we have looked at basic principles of Social Studies Teaching of 2018 school year, those are ‘‘locality, actuality, interdisciplinary, reflective questioning, connection between past-today-future, time-continuity-change and flexibility’’ (MEB, 2018). In this context, in the study, connection of results for the detected relationship between attainment-educational philosophies and theories with these basic principles is pretty important and suitable for the purpose. That target behaviours of attainments have been prepared as ‘‘performs-states’’ matches up with educational philosophy of pragmatism and educational theory of progressivm, which take student-centered education as a base.
Finally, when literature was reviewed, no study was encountered, which aimed to examine attainments of Curriculum of Social Studies Course for 4th, 5th, 6th and 7th grades of 2018 school year in terms of educational philosophies and theories. Studies carried out are foreseen to fill this gap in the literature.

Implication and Suggestions

1. Attainments of social studies for 4th, 5th, 6th and 7th grades take a place in a way that they are related to educational philosophy of pragmatism and educational theory of progressivim, mostly. Attainments could be reconstructed in a suitable way for content in terms of other contemporary educational philosophies and theories, as well.
2. Studies could be carried out about measurement of appropriateness of in-class teacher practices for attainments to educational philosophies and theories.
3. As is in this study at which we addressed attainments, also activities which appear within Social Studies text books can be examined in terms of educational philosophy and theories.
4. In-service trainings on educational philosophies and theories could be tutorized to teachers with the support of Ministry of National Education (MEB).
5. Skills and values, which are aimed giving to students through attainments, could be examined in terms of educational philosophies and theories.
6. As is in this study at which we addressed attainments of social studies course, also those of other courses could be examined in terms of educational philosophies and theories.

Research Limitations and Future Research

The study is limited to Curricula of Social Studies Course for 4th grade of primary school and for 5th, 6th, 7th of secondary school of 2018 school year (MEB, 2018), educational philosophies and theories. It is thought that practice-oriented studies are carried out by us in the forthcoming process.

Author Contributions

Study authors contain post-graduate students and one teaching fellow. Each author contributed in every phase of the study. All authors read and accepted the published form of the article.

Publication Ethics

Research and Publication Ethics was complied. Declaration form that there is no need to ethics committee approval was conveyed to editor.

ORCID

Ali Ekber Gülersoy https://orcid.org/0000-0003-0338-1366
Gizem Özbay http://orcid.org/0000-0003-4676-6020
Gönül Yıldırım http://orcid.org/0000-0002-6254-3276
Büşra Çetinkaya http://orcid.org/0000-0002-5664-1611

References

Altınkurt, Y., Yılmaz, K. & Oğuz, A. (2012). İlköğretim ve Ortaöğretim öğretmenlerinin eğitim inançları. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 31 (2), 1-19

Aktaş, MC. (2019). Nitel veri toplama teknikleri. Özmen, H. ve Karamustafaoğlu, O. (Eds.), *Eğitimde araştırma yöntemleri*. (114-135) içinde. Pegem Akademi. Ankara.

Aslan, S. (2017). Sınıf öğretmenlerinin eğitim inançlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi,* 25(4), 1453-1468

Barr, R., Barth, J.L. and Shermis, S.S. (2013). *Sosyal bilgilerin doğası*. Pegem Akademi. Ankara.

Bilgili, A.S. (2019). *Sosyal bilgilerin temelleri*. Pegem Akademi Yayıncılık. Ankara.

Brameld T. (1970). A Cross-Cuttimg Approach of the curricilum: The Moving Wheel, Hass, G. (Ed), (1987), *Curriculum planning: a new approach*, Allyn and Bacon. 29-31. Boston.

Brubacher, J. S. (1898). *Modern philosophies of education*. McGraw-Hill Book Company. New York.

Butler, J. D. (1957). *Four philosophies and their practice in education and religion*. Harper & Brothers Publishers. New York.

Cevizci, A. (1999). *Paradigma felsefe sözlüğü*. Paradigma Yayınları. İstanbul

Cevizci, A. (2010). *Eğitim sözlüğü*. Say Yayınları. İstanbul.

Cevizci, A. (2019). *Eğitim felsefesi*. Say Yayınevi. İstanbul.

Counts, G. D. (1932). *The school build a new social order*. The John Day Company. New York.

Cremin, L.A. (1964). *The transformation of the school: Progressivism in American education*, 1876-1957. Vintage Books. New York.

Çalışkan, İ. (2013). Fen öğretmen adaylarının eğitim felsefesi yaklaşımları ile planlama süreçleri üzerine bir çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 68-83.

Dewey, J. (1916). *Democracy and education*. The Macmillan Company. New York.

Dewey, J. (1907). *The school and society; being three lectures, supplemented by a statement of the University Elementary School*. University of Chicago Press. New York.

Doğanay, A. ve Sarı, M. (2002). İlköğretim öğretmenlerinin sahip oldukları eğitim felsefelerine ilişkin algılarının değerlendirilmesi. *Yakın Doğu Üniversitesi XI. Eğitim Bilimleri Kongresi*. 1-14.

Duman, B. ve Ulubey, Ö. (2008). Öğretmen adaylarının benimsedikleri eğitim felsefelerinin öğretim teknolojilerini ve interneti kullanma düzeylerine etkisi ile ilgili görüşleri. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20,1-97.

Ekiz, D. (2007). Öğretmen adaylarının eğitim felsefesi akımları hakkında görüşlerinin farklı programlar açısından incelenmesi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 24, 1-12

Ektem, I. (2018). Öğretmen adaylarının eğitim felsefesi inançları ve demokratik tutumları arasındaki ilişki. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27 (6), 2391-2402.

Ergün, M. (2015). *Eğitim felsefesi*. Pegem Akademi. Ankara.

Geçici, S. ve Yapıcı, Ş. (2008). İlköğretim öğretmenlerinin eğitim felsefesiyle ilgili görüşleri. Kuramsal Eğitim Bilim, 1(2), 57-64.

Güçlü, A., Uzun, E., Uzun, S., Yolsal, Ü.H. (2008). *Felsefe sözlüğü*. Bilim ve Sanat Yayınları. Ankara.

Gutek, G. L. (2019). *Eğitime felsefi ve ideolojik yaklaşımlar*. Ütopya Yayınevi. Ankara.

Hançerlioğlu, O. (1977). *Felsefe ansiklopedisi*. Remzi Kitabevi.

İlhan, A. and Gülersoy, A. E. (2019). Evaluation of the achievements of 10th grade geography course curriculum according to the revised bloom taxonomy. *International Journal of Geography and Geography Education*, 39, 10-28.

Kozikoğlu, İ. ve Uygun, N. (2019). Öğretmenlerin benimsedikleri eğitim felsefeleri ile eğitim program tasarım yaklaşaımları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. Vol:47 No:2 Sayfa:411-438

Köksal, H. (2019). Sosyal bilgiler dersi öğretim programı. Turan, R. ve Yıldırım, T. (Eds.), *Sosyal bilgilerin temelleri*. (39-66) içinde. Anı yayıncılık. Ankara.

Kumral, O. (2014). Predicting democratic attitudes and educational philosophies of student teachers. *International Jurnal of Social Science & Education*, 4(2), pp: 359-368.

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), (2018). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (İlkokul ve Ortaokul 4, 5, 6 ve 7. Sınıflar)*. MEB. Ankara.

Miles, M. B. & Huberman A.M. (1994). *Qualitative Data Analysis: An Expanded Sourcebook*. Sage Publications. California.

Munk, A.W. (1965). *A synoptic philosophy of education; toward perspective, synthesis, and creativity*. Abingdon Press. New York.

Michaelis, J.U. (1992). *Social studies for children: a guide to basic instruction*. Allyn and Bacon. Boston.

Oliva, P.F. (1988). *Developing the curriulum*. Scott, Foresman/Little, Brown College Division. Glenview.

Özbaş, B. (2015). Sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının felsefi bakış açılarının öğretmenlik eğitim sürecinde incelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 19 (1), 117-138.

Öztürk, C. (2014) Sosyal bilgiler: Kavram, içerik ve program. Öztürk, C. (Eds.), *Sosyal bilgiler öğretimi*. (2-30) içinde. Pegem Akademi. Ankara.

Pratte, R. (1971). *Contemporary theories of education*. Scranton: Intext Educational Publishers-College Division.

Savage, T. V. and Armstrong, D. G. (1996). *Effective Teaching in Elementary Social Studies*.Third edition. USA: Prentice Hall.

Sönmez, V. (2008). *Program geliştirmede öğretmen elkita*bı. Anı Yayıncılık. Ankara.

Sönmez, V. (2020). *Eğitim felsefesi*. Anı Yayıncılık. Ankara.

Turan, R. (2018). *2017 İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretim Programında 2018 yılında Gerçekleştirilen Güncelleme Üzerine Bir Değerlendirme*. Uluslararası Akşemseddin İnsan, Toplum ve Spor Bilimleri Sempozyumu.

Turan R., Yıldırım T. (Ed*.), Sosyal bilgilerin temelleri.* Anı yayıncılık. Ankara.

Wesley, E. B. (1964). *Teaching social studies in high schools*. D. C. Heath and Company. Boston.

Yazıcı T. (2017). Müzik öğretmeni adaylarının eğitim felsefesi inançları. Kastamonu Eğitim *Dergisi,* 25(2).